

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016 - 2023

Projekt

Wrzesień 2016 r.

Zamawiający:

Gmina Gruta
Gruta 244
86-330 Melno

Wykonawca:

Zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Gruta:

Beata Bielik – Kierownik referatu Rozwoju Gospodarczego, Infrastruktury i Ochrony Środowiska – Koordynator Zespołu,
Monika Wróbel – Kierownik GOPS – członek Zespołu,
Halina Saucha – Skarbnik Gminy – członek Zespołu,
Magdalena Wrzos – Pracownik Urzędu Gminy – członek zespołu,
Ryszard Biskupiak – Pracownik Urzędu Gminy – członek zespołu.

Dorfin Grant Thornton Frąckowiak sp. z o.o. sp. k.

Grant Thornton

An instinct for growth™

Spis treści

Wstęp.....	4
Rozdział 1.	8
Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	8
1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi	10
1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi.....	12
1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi	14
Rozdział 2.	15
Diagnoza	15
2.1. Uproszczona diagnoza Gminy Gruta	16
2.2. Obszar zdegradowany gminy	21
2.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej.....	22
2.2.2. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach.....	27
2.3. Obszar rewitalizacji gminy	30
2.4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	32
2.4.1. Podobszar 1: Dąbrówka Królewska	32
2.4.2. Podobszar 2: Jasiewo	38
2.4.3. Podobszar 3: Kitnowo	43
2.4.4. Podobszar 4: Melno ZZD	48
Rozdział 3.	53
Planowanie strategiczne	53
3.1. Wizja odnowy obszaru rewitalizacji.....	54
3.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	56
3.3. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	59
3.4. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	67
3.5. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	70
3.6. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	78
3.7. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	75
3.8. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian	78
3.9. Wykaz niezbędnych zmian, oceni opinii.....	84

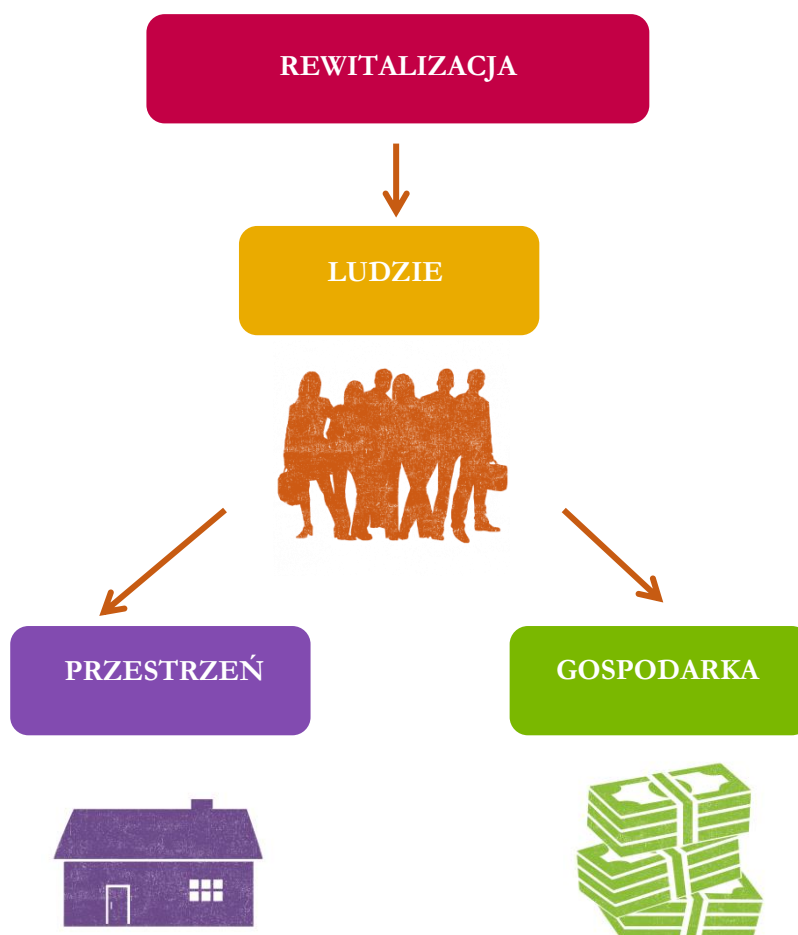
Wstęp

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest na podstawie **programu rewitalizacji**. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz infrastrukturalnej. Program jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych. Taką funkcję spełnia niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023.

Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji, rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, łączące działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Schemat 1. Proces rewitalizacji

Źródło: *Opracowanie własne*

W perspektywie finansowej 2014-2020 rewitalizacja dotyczy zarówno **terenów miejskich, jak i wiejskich**. Głównym jej celem powinno być trwale podniesienie **jakości życia** na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak

jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania** w sposób kompleksowy, tak aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest **partycypacja społeczna**, obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się przede wszystkim mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego. Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego program rewitalizacji. Gmina Gruta planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne. W związku z tym konieczne było opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji, zawierającego w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

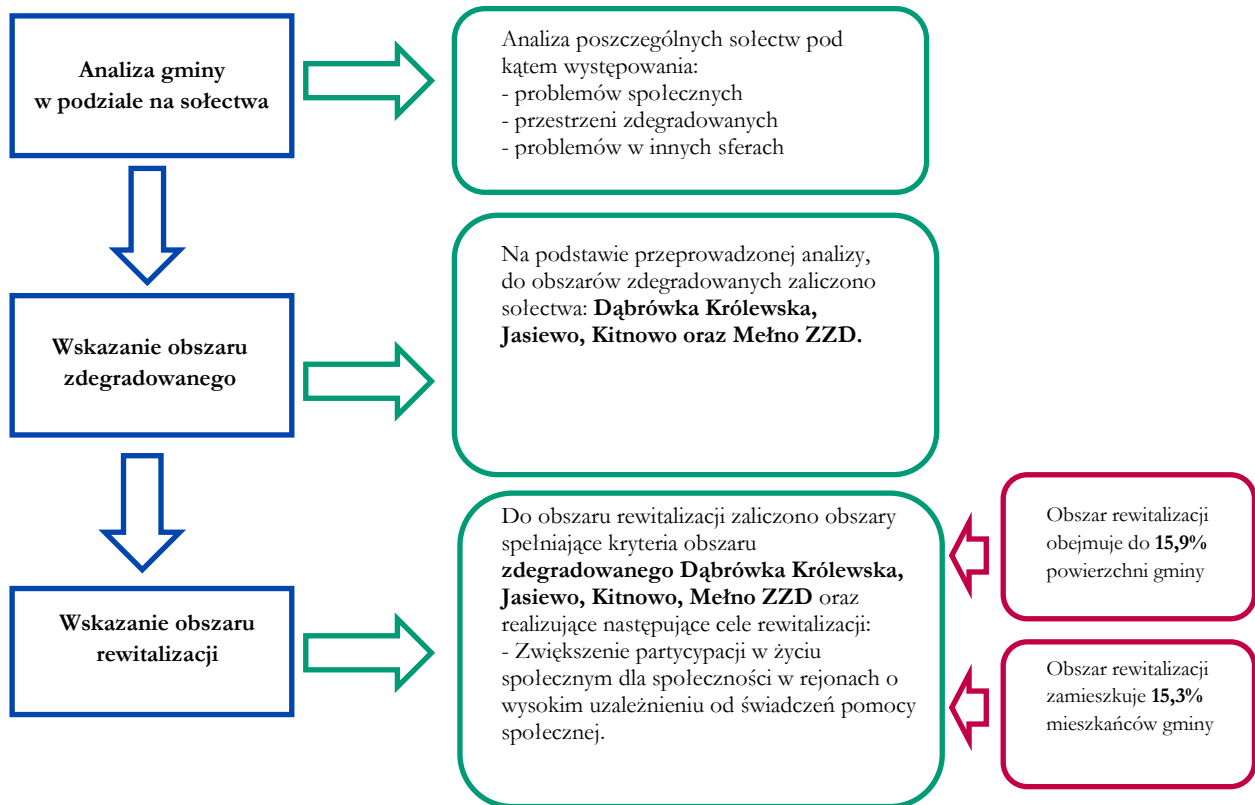
W celu opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 zarządzeniem Wójta Gminy Gruta¹ został powołany **Zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Gruta**. Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Zobjektywizowane metody i wskaźniki pozwoliły na wskazanie tych obszarów, które charakteryzuje szczególnie intensywna koncentracja szeregu niekorzystnych zjawisk, a w konsekwencji wyznaczenie obszarów zdegradowanych i obszarów do rewitalizacji.

Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Taki obszar został wyznaczony uchwałą nr XV/118/16 Rady Gminy Gruta z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Niniejsza uchwała jako akt prawa miejscowego została opublikowana w dniu 29 czerwca 2016 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Gminie Gruta przedstawia poniższy schemat.

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy Gruta

¹ Zarządzenie Wójta Gminy Gruta nr 22/2016 z dnia 8 kwietnia 2016r., zmienione zarządzeniem nr 51/2016 z dnia 6 września 2016 r.

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostało poddane konsultacjom społecznym trwającym 30 dni, przeprowadzonym w dniach od **24 maja 2016 r. do 23 czerwca 2016 r.** W czasie ich trwania interesariusze rewitalizacji (tj. mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inni użytkownicy danego obszaru) byli nie tylko informowani o wynikach przeprowadzonej diagnozy, ale również włączani w czynne uczestnictwo w proces wyznaczenia obszarów wymagających rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 charakteryzuje się następującymi cechami:

- **Kompleksowością** – gdyż ujmuje działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych środków (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych środków publicznych i prywatnych), tym samym nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego. Program składa się z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.
- **Koncentracją** – ponieważ program kieruje swoją interwencję na te obszary gminy, które są dotknięte koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk.
- **Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych** – pomiędzy zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, źródeł finansowania.
- **Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji** – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. lokalną społecznością, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami.

Rozdział 1.

Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

- 1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi
- 1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi
- 1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 został opracowany zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji. Ponadto wykazuje on powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, które zostały wskazane na poniższym schemacie.

Schemat 3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gruta
Krajowa Polityka Miejska 2023	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Gruta na lata 2014-2020
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gruta na lata 2011 – 2017
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycje”
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Strategia Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Grudziądzka i jego obszaru funkcjonalnego	
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społ. i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społ. i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020		
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji		

Źródło: *Opracowanie własne*

1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia</p>	<p>Zapisy zawarte w Narodowym Planie Rewitalizacji definiują rewitalizację jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.</p> <p>Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z powyższym celem.</p>
<p>Krajowa Polityka Miejska 2023</p>	<p>Polityka miejska jest adresowana do wszystkich polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych. Wyznacza ona kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwale ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań.</p>
<p>Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>	<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacja jest zgodny z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, ▪ Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, ▪ Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, ▪ Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy, jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i terytorialną.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące obszary i cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego, ▪ Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego, ▪ Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
<p>Krajowa Strategia Rozwoju</p>	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to kompleksowy</p>

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	<p>średniookresowy dokument strategiczny, odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim.</p> <p>Głównym celem dokumentu jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania jego przestrzeni. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, które pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności, ▪ Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów, ▪ Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski, ▪ Przywrócenie i utrwalanie ład przestrzennego.
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	<p>Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT 9.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</p>
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020	<p>Celem opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Wytycznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.</p>
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji	<p>Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji został przygotowany zgodnie z zapisami ustawy, która stanowi główną podstawę prawną do jego opracowania.</p>

Źródło: *Opracowanie własne.*

1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+</p>	<p>Zgodnie ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. Świadczą o tym następujące cele strategiczne, z którymi zgodność wykazuje program rewitalizacji: nowoczesne społeczeństwo, modernizacja przestrzeni wsi i miast, konkurencyjna gospodarka oraz kierunki działań: rozbudzanie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast. Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.</p> <p>Niniejszy Program swoją tematyką i założonymi celami wpisuje się w zidentyfikowane w Strategii kierunki rozwoju.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zgodnie z zapisami RPO, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji w części dotyczącej obszarów wiejskich jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9d „Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, którego celem jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju. W ramach tego priorytetu realizowana będzie odnowa społeczno-gospodarcza polegająca na rewitalizacji miejscowości wiejskich, co powinno przyczynić się do uruchomienia uspiętych potencjałów społecznych, które przyczynią się do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności lokalnych. Ponadto niniejszy Program jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9vi „Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność”, którego celem jest wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju.</p> <p>Program jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich”, którego realizacja ma przyczynić się do wzrostu ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarach miejskich i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Program jest również spójny z Priorytetem Inwestycyjnym 9i „Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie” oraz 9iv „Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym”. Celem tych priorytetów jest aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych (środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej), a także usług zdrowotnych.</p>
<p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich będą wspierane przede wszystkim w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (działania infrastrukturalne), ▪ Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych Lokalną Strategią Rozwoju (działania społeczne). <p>W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zaplanowane są przedsięwzięcia wpisujące się w powyższe działania.</p>

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym. Gminny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu, ▪ Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, ▪ Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.
<p>Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>W dokumencie określono cztery poziomy planowania i wdrażania polityki terytorialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Toruń i Bydgoszcz oraz ich obszar funkcjonalny, ▪ Poziom regionalny i subregionalny - obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi, ▪ Poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje miasta powiatowe i ich obszary funkcjonalne (ORSG, OSI), ▪ Poziom lokalny – rozwój w ramach idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną (RLKS). Poziom ten obejmuje gminy wiejskie oraz miasta nie będące stolicami powiatów (lokalne centra rozwoju). <p>Gmina Gruta objęta jest poziomem ponadlokalnym i lokalnym polityki terytorialnej. W Założeniach polityki terytorialnej przyjęto, że w zakresie regionalnej polityki rozwoju obszarów wiejskich konieczna jest ich aktywizacja społeczno-gospodarcza poprzez stymulowanie rozwoju społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się we wskazane założenia.</p>
<p>Strategia Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Grudziądz i jego obszaru funkcjonalnego</p>	<p>W Strategii OSI dostrzeżono, że program rewitalizacji jest szansą dla aktywizacji ludności dotkniętej problemem wykluczenia społecznego i zawodowego oraz intensyfikacji i wsparcia działań organizacji społecznych i pozarządowych. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 wpisuje się w realizację celu III: Wyedukowane, aktywne zawodowo i zaangażowane lokalnie społeczeństwo obszaru funkcjonalno-gospodarczego i następujących priorytetów rozwojowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zrównoważona rewitalizacja (działanie: Kompleksowa rewitalizacja służąca aktywizacji obszarów o najwyższym stopniu degradacji fizycznej, społecznej i gospodarczej), ▪ Przeciwdziałanie dyskryminacji i wyłączeniu zawodowemu mieszkańców, ▪ Swobodny dostęp do wysokiej jakości usług społecznych i opieki zdrowotnej, ▪ Nowoczesna oferta edukacyjno-wychowawcza, odpowiadająca współczesnym wyzwaniom cywilizacyjnym i gospodarczym.
<p>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy programu rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o Zasady regionalne i wykazuje zgodność z regułami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gruta	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnianie zadań własnych gminy w zakresie ład przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej.</p> <p>Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wskazane w Studium są zbieżne z celami określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Gruta. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o zapisy Studium i nie narusza jego postanowień.</p>
Strategia Rozwoju Gminy Gruta na lata 2014-2020	<p>Gminny Program Rewitalizacji jest z spójny z celem głównym Strategii „Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wykorzystanie potencjału gospodarczego i rekreacyjnego Gminy Gruta oraz zapewnienie doskonałych warunków zamieszkania” oraz poniższymi celami częściowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ II.3. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości ▪ III.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej ▪ III.2. Rozwój pozalekcyjnej oferty wychowawczo – edukacyjnej ▪ III.3. Promocja działań na rzecz integracji społecznej ▪ III.4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego ▪ IV.2. Zachowanie i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego. <p>Program wpisuje się w planowane do realizacji kierunki działań zawarte w Strategii.</p>
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gruta w latach 2011-2017 ²	<p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w cel strategiczny nr 2 wskazany w Strategii: „Ulepszenie istniejących i wprowadzenie nowych form pomocy celem zwalczania negatywnych skutków istniejących problemów i mobilizowania ludzi do działania oraz zapobieganie marginalizacji osób i rodzin poprzez wyrównywanie szans oraz włączanie zagrożonych środowisk w życie społeczne”, realizowany m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ propagowanie aktywnych form zwalczania bezrobocia, ▪ aktywizację społeczną i zawodową osób i rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych takim wykluczeniem (promowanie działań wolontarystycznych, inicjowanie grup samopomocowych, wymianę usług, zatrudnienie socjalne), ▪ zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, ▪ zwiększenie aktywności osób starszych, ▪ rozwój edukacji formalnej i nieformalnej.
Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”	<p>Gmina Gruta jest jedną z dziesięciu gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji stanowi uszczegółowienie kwestii dotyczących rewitalizacji poruszanych w LSR i wpisuje się w następujące cele ogólne i szczegółowe LSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel ogólny 1. Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r.: <ol style="list-style-type: none"> a) Poprawa standardu infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i drogowej oraz rewitalizacja i poprawa estetyki przestrzeni publicznej na obszarze LSR do 2022 roku, ▪ Cel ogólny 2. Wzmocnienie kapitału społecznego, wzrost aktywizacji społecznozawodowej, włączenie społeczne, animacja i aktywizacja mieszkańców obszaru LSR oraz promocja obszaru do 2022: <ol style="list-style-type: none"> a) Aktywizacja społeczno-zawodowa i włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR do 2022 roku.

Źródło: *Opracowanie własne.*

² Wraz ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr VI/34/15 Rady Gminy Gruta z dnia 30 marca 2015r. zmieniająca Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gruta na lata 2011 – 2017.

Rozdział 2.

Diagnoza

2.1. Uproszczona diagnoza Gminy Gruta

2.2. Obszar zdegradowany gminy

2.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej

A. Część wschodnia

B. Część zachodnia

Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej

Podsumowanie analizy sołectw pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

2.2.2. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

Podsumowanie analizy sołectw pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

2.3. Obszar rewitalizacji gminy

2.4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

MINISTERSTWO
ROZWOJU

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

2.1. Uproszczona diagnoza Gminy Gruta

Gmina Gruta zlokalizowana jest w północno-wschodniej części województwa kujawskiego - pomorskiego, w powiecie grudziądzkim. Gmina sąsiaduje od północy z Gminą Rogóźno, od północnego wschodu z Gminą Łasin, od wschodu z Gminą Świecie nad Osą, ze wschodu z Gminą Grudziądz, od południa z Gminą Radzyń Chełmiński. Gmina Gruta zajmuje powierzchnię 124 km², co stanowi około 17,03% powierzchni powiatu grudziądzkiego i 0,69% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego.

Mapa 1. Położenie Gminy Gruta na tle powiatu grudziądzkiego

Strukturę gminy stanowi 17 sołectw:

1. Dąbrówka Królewska
2. Salno
3. Nicwald
4. Annowo
5. Okonin
6. Pokrzywno
7. Plemięta
8. Wiktorowo
9. Melno Cukrownia
10. Gruta
11. Melno ZZD
12. Kitnowo
13. Gołębiewko
14. Boguszewo
15. Jasiewo
16. Słup
17. Orle

Źródło: Opracowanie własne.

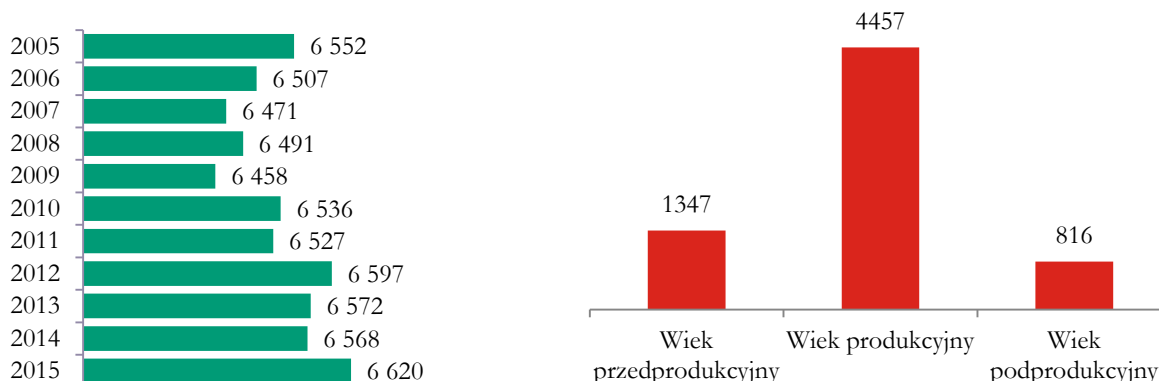
Przez Gminę Gruta przechodzą trzy drogi wojewódzkie o znaczeniu regionalnym: nr 533 relacji Okonin – Melno, nr 534 relacji Grudziądz – Radzyń Chełmiński – Wąbrzeźno – Golub Dobrzyń – Rypin oraz nr 538 relacji Radzyń Chełmiński - Łasin. Gmina poprzez drogę wojewódzką nr 534 ma połączenie z węzłem „Grudziądz” autostrady A1. Przez obszar gminy przebiega 17 dróg powiatowych oraz 45 dróg gminny.

Sfera społeczna

W 2015 r. Gminę Gruta zamieszkiwało 6620 osób (z czego 50% stanowiły kobiety), co stanowi najwyższy wynik w okresie 2005-2015. Średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosiła 53 os./km². Na przestrzeni lat 2005-2015 **liczba ludności w gminie** z 6652 osób w 2005 r. do 6620 w 2015 r., co stanowi wzrost o 32 osoby (0,5%). Jeśli jednak wziąć pod uwagę 2009 r., w którym liczba ludności była najmniejsza w badanym okresie, wzrost do 2015 r. wyniósł 162 osoby (2,5%). w badanym okresie **przyrost naturalny był w każdym roku dodatni**, natomiast **saldo migracji kształtowało się niekorzystnie**, osiągając w poszczególnych latach wartości ujemne (najwyższe saldo -5 osób w 2012 r., najniższe -50 osób w 2014 r.).

Ludność gminy Gruta jest stosunkowo młoda. W 2015 r. w strukturze ludności gminy aż 20,35% ogółu mieszkańców stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 67,33% ogółu mieszkańców – osoby w wieku produkcyjnym, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły jedynie 12,33% ogółu mieszkańców

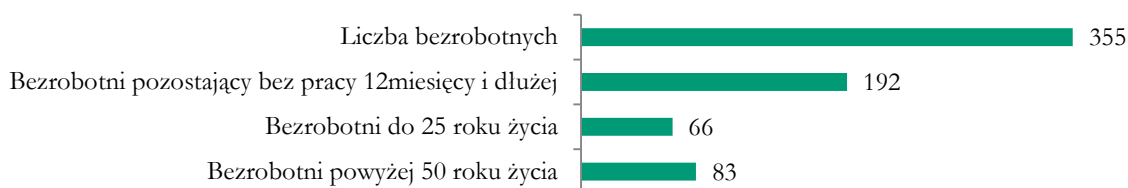
Wykres 1. Liczba ludności w latach 2005-2015 oraz struktura wiekowa ludności Gminy Gruta na koniec 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gruta

Na koniec 2015 r. w gminie było zarejestrowanych 355 osób bezrobotnych. **Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym** na obszarze gminy wynosi **8,0%** i tym samym **jest niższy** niż w powiecie (9,4%) i w województwie kujawsko-pomorskim (8,2%). Natomiast stosunek osób długotrwale pozostających bez pracy względem ludności w wieku produkcyjnym wynosi 17,5%. Ich aktywizacja i przywrócenie na rynek pracy stanowi największy problem w obszarze bezrobocia.

Wykres 2. Struktura bezrobocia w Gminie Gruta w 2015 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu

Charakterystycznym wyznacznikiem położenia ekonomicznego mieszkańców Gminy jest **skala świadczonej pomocy społecznej**. Jednostką organizacyjną zapewniającą usługi w zakresie pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grucie. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb i stara się umożliwić im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2015 roku na terenie gminy z pomocy społecznej korzystały 1282 osoby w 477 gospodarstwach domowych. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności gminy wyniósł w badanym okresie 17,48%, natomiast udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wyniósł 37%. W 2015 r. najczęstszymi powodami udzielania wsparcia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej były: **ubóstwo** (358 rodzin, 885 osób w rodzinach), **bezrobocie** (313 rodzin, 784 osoby), **długotrwała lub ciężka choroba** (147 rodzin, 325 osób), **potrzeba ochrony macierzyństwa** (130 rodzin, 532 osoby) oraz **niepełnosprawność** (88 rodzin, 226 osób)³. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grucie przeprowadził w 2015 r. **diagnozę społeczną w zakresie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób zależnych**. Wynika z niej, iż na terenie gminy w okresie od 2010 do 2015 r. **zapotrzebowanie**

³ Sprawozdanie MPiPS-03 za 2015 r., Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grucie.

na usługi w miejscu zamieszkania osób zależnych zwiększyło się aż trzykrotnie. Z diagnozy wynika, iż 65 osób niesamodzielnych wymaga usług opiekuńczych, gdyż z powodu wieku, inwalidztwa lub długotrwałej choroby, są to osoby samotne, niezdolne do samodzielnej egzystencji lub rodzina nie jest w stanie zapewnić im opieki. GOPS nie jest w stanie zabezpieczyć wszystkich zgłaszanych potrzeb z uwagi na niewystarczające środki finansowe.

Wśród 245 dzieci w przedziale wiekowym 3-5 lat, jedynie 135 dzieci uczęszcza do oddziałów przedszkolnych. W związku z tym **odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną** w wieku 3-5 lat na terenie Gminy **55,10%** i jest dużo niższy niż w województwie (77,6%). Na terenie gminy Gruta działa jeden żłobek w Nicwaldzie, Przedszkole Samorządowe w Melnie, 5 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych i oddział przedszkolny przy przedszkolu w Melnie, jednak obecna infrastruktura nie jest wystarczająca do objęcia wychowaniem przedszkolnym większej liczby dzieci.

System szkół podstawowych w gminie składa się 6 placówek: Szkoła Podstawowa w Grucie (Zespół Szkół), Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Boguszewie, Szkoła Podstawowa im. Por. Antoniego Chomicza ps. „STABRAWA” w Dąbrówce Królewskiej (filia Publicznej Szkoły w Grucie prowadząca oddziały 1-3), Szkoła Podstawowa w Nicwaldzie, Szkoła Podstawowa im. 16. Pułku Artylerii Lekkiej w Plemiętach oraz Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Lesińskiego w Słupie.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wyników egzaminu szóstoklasisty w szkołach podstawowych gminy z ostatnich 3 lat. W roku 2015 uwzględniono średni wynik procentowy tylko z języka polskiego i matematyki. **Poziom jakości kształcenia** w badanym okresie w Gminie **był niższy (58%)** niż w województwie (62%). Jedynie uczniowie ze Szkół Podstawowych w Słupie oraz Boguszewie osiągnęli lepszy przeciętny wynik z 3 lat egzaminu szóstoklasisty – 66%.

Tabela 1. Wyniki egzaminu szóstoklasisty w Gminie Gruta w latach 2013-2015

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	Przeciętny wynik z 3 lat
Gmina Gruta	55%	57%	63%	58%
Województwo kujawsko-pomorskie	59%	63%	64%	62%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych OKE w Gdańsku.

Na terenie Gminy działa tylko jedna **placówka kształcenia ponadpodstawowego**, wchodząca w skład Zespołu Szkół w Grucie. Uczniowie Gimnazjum w ostatnich trzech latach **osiągali ze wszystkich przedmiotów słabsze wyniki** z egzaminu gimnazjalnego w porównaniu do wyników województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 2. Wyniki egzaminu gimnazjalnego z ostatnich 3 lat z lat 2013-2015

		Gmina			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2015	2014	2013	Gmina	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	57%	59%	55%	60%	65%	61%	57%	62%
	Historia i WOS	52%	52%	61%	62%	58%	56%	55%	59%
Część matematyczna	Matematyka	36%	37%	43%	47%	45%	46%	39%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	51%	46%	47%	48%	50%	57%	48%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	51%	52%	55%	63%	64%	60%	53%	62%
	J. angielski - rozsz.	23%	27%	32%	44%	42%	43%	27%	43%

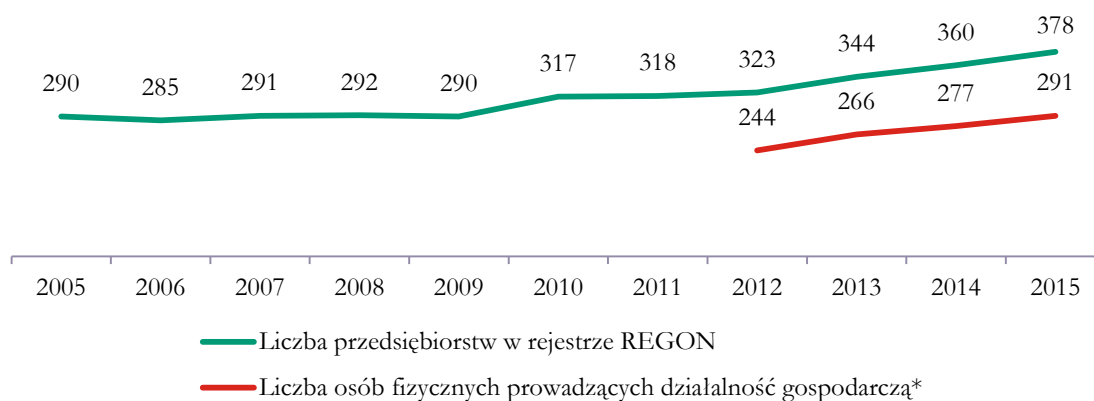
Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta i OKE w Gdańsku.

Najważniejszą instytucją, której obowiązkiem jest zapewnienie bezpieczeństwa i porządku na terenie Gminy Gruta jest Posterunek Policji - Radzyń Chelmiński, natomiast w Melnie znajduje się Punkt przyjęć interesantów - Gruta. W 2015 r. na terenie Gminy odnotowano 153 interwencje porządkowe z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego na terenie gminy wyniósł w 2015 r. 8,4%.

Sfera gospodarcza

W 2015 r. na terenie Gminy Gruta działało łącznie 378 **podmiotów gospodarczych** zarejestrowanych w rejestrze REGON. W latach 2005-2015 nastąpił **wzrost** ich liczby o 88, co stanowi 30,3%. Wzrosła również liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W latach 2012-2015 wzrost wyniósł 47 osób (19%).

Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Gruta

* Dane dostępne od 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera środowiskowa

W granicach administracyjnych gminy Gruta znajduje się 2 598 hektarów obszarów prawnie chronionych. W ich zakres wchodzi obszary objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000 jako specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa), Obszar Chronionego Krajobrazu – Dolina Osy i Gardęgi, Rezerwat przyrody Dolina Osy, użytki ekologiczne, Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Słupski Gródek nad Osą”, oraz 18 pomników przyrody. Wielkość poszczególnych obszarów od 2005 r. nie ulegała zmianie. Na terenie Gminy znajdują się również fragmenty dwóch międzynarodowych korytarzy ekologicznych o nazwach: Korytarz Kwidzyński Dolnej Wisły i Pojezierza Iławskiego. Dolina Osy jest jednocześnie częścią korytarza ekologicznego migracji ssaków (jednego z siedmiu w Polsce i z dwóch na terenie Pojezierzy) – korytarza północnego (KPn) łączącego w tym rejonie Pojezierze Iławskie z Doliną Wisły i Borami Tucholskimi.

Potencjał turystyczny gminy, obok Obszaru Chronionego Krajobrazu – Doliny Osy i Gardęgi, stanowi obszar 19 jezior o powierzchni powyżej 1,0 ha, w tym jeziora Szumilowo i Bobrowo leżące na granicy z gminą Radzyń Chelmiński. Całkowita ich powierzchnia wynosi 412,7 ha, a wskaźnik jeziorności gminy – 3,3 %. Największym, najszerszym i najdłuższym zbiornikiem wodnym jest jezioro Melno (powierzchnia zwierciadła wody 155,2 ha). Drugie co do wielkości jezioro Gruta Duża ma powierzchnię 37,4 ha. Najgłębszym jeziorem (45,0 m) jest jezioro Salno, które jednocześnie jest trzecim co do wielkości jeziorem w Gminie (29 ha). Przez obszar Gminy przepływają rzeki Osa, Marusza – Rudniczanka i Struga

Radzyńska. W dorzeczu Osy o długości 21,2 km znajduje się około 70% powierzchni gminy. **Aktualny stan jakości środowiska nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi.**

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

W 2015 r. długość sieci wodociągowej w gminie wynosiła 191,0 km i wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 14,8 km. Długość sieci kanalizacyjnej w 2015 r. wynosiła 19,4 km i wzrosła w porównaniu z rokiem 2010 o 4,2 km. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej zlokalizowanej na terenie Gminy Gruta wynosiła w 2015 r. 1258 szt., natomiast do sieci kanalizacyjnej 276 szt. W okresie 2010-2015 liczba przyłączy wodociągowych wzrosła o 117 szt. natomiast przyłączy kanalizacyjnych o 67 szt.

Tabela 3. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz korzystający z sieci na terenie Gminy Gruta

Rok	Długość sieci wodociągowej (km)	Liczba przyłączy wodociągowych	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	Liczba przyłączy kanalizacyjnych
2015	191,0	1258	19,4	276
2014	190,9	1212	19,4	273
2013	191,1	1200	19,4	265
2012	191,1	1170	17,4	214
2011	176,2	1152	15,2	210
2010	176,2	1141	15,2	209

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych*

Obszar gminy cechuje się dość **niskim stopniem zwodociągowania**, kształtującym się na poziomie około **89,7%** (w powiecie to 92,5%, a w województwie 95,2%). Również **poziom skanalizowana na terenie gminy jest bardzo niski**. Z sieci kanalizacyjnej korzystało w 2014 r. 35% ludności gminy – odsetek ten nieznacznie wzrósł w porównaniu z 2012 r. o 4,9 p.p. – ale nadal jest niższy niż w powiecie (38,6%), a zwłaszcza województwie (69,1%). Część mieszkańców nieposiadająca dostępu do sieci kanalizacyjnej korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków – w roku 2014 ich liczba wynosiła ok. 626 szt. Na terenie gminy znajdują się trzy oczyszczalnie ścieków: w Melnie, Salnie i Gołębiewku, z których w 2014 r. korzystało 2328 mieszkańców⁴.

Infrastruktura społeczna

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminne Centrum Kultury w Grucie, które realizuje swoją misję poprzez organizowanie np. projektów społecznych, warsztatów i zajęć artystycznych oraz poprzez promocję gminy. W gminie działa Gminna Biblioteka Publiczna im. Wiktora Kulerskiego w Grucie, w skład której wchodzi trzy filie biblioteczne: w Boguszewie, Nicwaldzie i Okoninie. Od roku 2005 liczba bibliotek i filii bibliotek w gminie Gruta pozostawała na niezmiennym poziomie 4 placówek.

Na terenie Gminy znajdują się **świetlice wiejskie**, które wykorzystywane mogą być do organizacji spotkań czy imprez środowiskowych. Zlokalizowane są one w: Annowie, Boguszewie, Gołębiewku, Kitnowie, Melnie Cukrowni, Nicwaldzie, Plemiętach, Orle, Pokrzywnie, Salnie i Wiktorowie.

W Dąbrówce Królewskiej od 2016 r. funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy. Jest to dzienny ośrodek wsparcia dla osób potrzebujących, zwłaszcza starszych, chorych i niepełnosprawnych. Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną w gminie tworzą głównie place zabaw dla dzieci (15 sztuk), 8 boisk i dwie siłownie zewnętrzne (Gołębiewko, Gruta).

⁴ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 r.

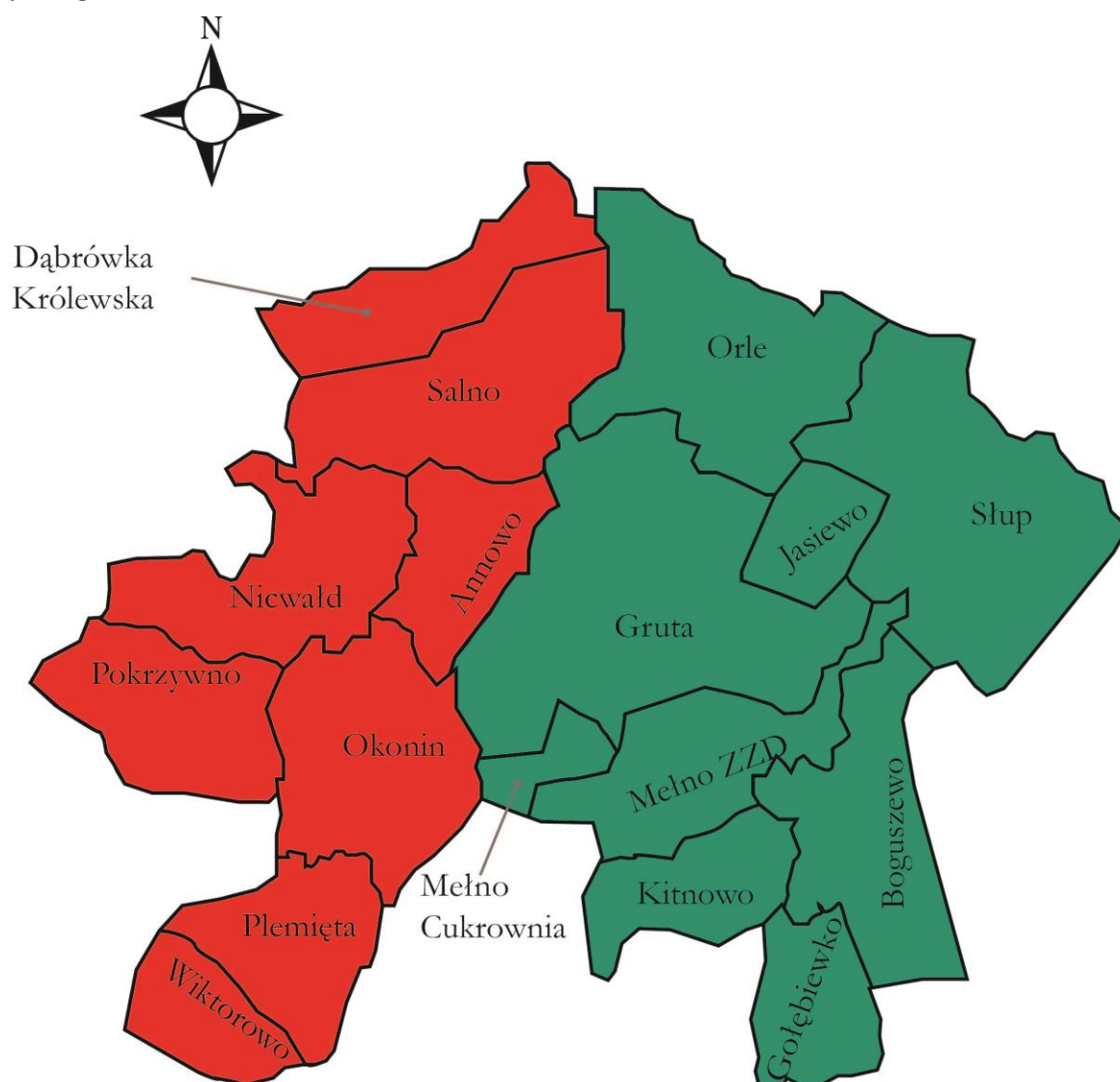
2.2. Obszar zdegradowany gminy⁵

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarze Gminy Gruta nastąpiła poprzez zbadanie wszystkich 17 sołectw pod kątem występowania stanu kryzysowego. Biorąc pod uwagę położenie poszczególnych sołectw, podzielono je na następujące grupy:

- **Sołectwa położone we wschodniej części gminy:** Boguszewo, Gołębiewko, Gruta, Jasiewo, Kitnowo, Melno Cukrownia, Melno ZZD, Orle, Słup;
- **Sołectwa położone w zachodniej części gminy:** Annowo, Dąbrówka Królewska, Nicwład, Okonin, Plemięta, Pokrzywno, Salno, Wiktorowo.

Poniżej znajduje się mapa obrazująca podział sołectw na grupy.

Mapa 2. Gmina Gruta w podziale na grupy sołectw wyznaczonych do zbadania występowania stanu kryzysowego

Źródło: Opracowanie własne

⁵ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

Każdą z grup zbadano innym zestawem wskaźników.

Do obszarów zdegradowanych w gminie zaliczono miejscowości spełniające jednocześnie następujące kryteria:

- Na terenie sołectwa identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami określonymi na liście wskaźników stanu kryzysowego dla obszarów wiejskich; jednocześnie wskaźniki te przyjmują w sołectwach wartości mniej korzystne niż średnia ich wartość dla gminy;
- Na terenie sołectwa występują przestrzenie zdegradowane lub negatywne zjawiskach w przynajmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

2.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej

Podstawą do wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie była analiza występowania problemów społecznych. W tym celu przeanalizowano następujące wskaźniki z listy wskaźników stanu kryzysowego dla obszarów wiejskich.

A. Część wschodnia

Sołectwa zlokalizowane we wschodniej części Gminy Gruta (**Boguszewo, Gołębiewko, Gruta, Jasiewo, Kitnowo, Mełno Cukrownia, Mełno ZZD, Orle, Słup**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Tabela 4. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwo	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Ludność w wieku produkcyjnym	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Boguszewo	4	223	1,8%
Gołębiewko	5	154	3,2%
Gruta	29	828	3,5%
Jasiewo	21	135	15,6%
Kitnowo	7	139	5,0%
Mełno Cukrownia	9	421	2,1%
Mełno ZZD	29	296	9,8%
Orle	9	212	4,2%
Słup	10	213	4,7%
Gmina	192	4457	4,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Tabela 5. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Ludność ogółem	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Boguszewo	31	331	9,4%
Gołębiewko	41	240	17,1%
Gruta	182	1199	15,2%
Jasiewo	56	199	28,1%
Kitnowo	55	199	27,6%
Melno Cukrownia	195	623	31,3%
Melno ZZD	101	427	23,7%
Orle	52	307	16,9%
Słup	55	333	16,5%
Gmina	1282	6620	17,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Tabela 6. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Sołectwo	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Liczba dzieci do 17 lat ogółem	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Boguszewo	7	62	11,3%
Gołębiewko	19	68	27,9%
Gruta	78	227	34,4%
Jasiewo	21	44	47,7%
Kitnowo	14	35	40,0%
Melno Cukrownia	38	112	33,9%
Melno ZZD	34	77	44,2%
Orle	21	49	42,9%
Słup	28	83	33,7%
Gmina	503	1347	37,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Tabela 7. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej w sołectwach w strefie należącej do strony wschodniej Gminy

Sołectwa	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Jasiewo	15,6%	28,1%	47,7%
Kitnowo	4,6%	27,6%	40,0%
Melno ZZD	9,8%	23,7%	44,2%
Boguszewo	1,8%	9,4%	11,3%
Gołębiewko	3,2%	17,1%	27,9%
Gruta	3,5%	15,2%	34,4%
Melno Cukrownia	2,1%	31,3%	33,9%
Orle	4,2%	16,9%	42,9%
Słup	4,7%	16,5%	33,7%
Gmina	4,3%	17,5%	37,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

B. Część zachodnia

Sołectwa zlokalizowane w zachodniej części Gminy Gruta (**Boguszewo, Annowo, Dąbrówka Królewska, Nicwałd, Okonin, Plemięta, Pokrzywno, Salno, Wiktorowo**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
- Zakłócanie miru domowego

Tabela 8. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwo	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Ludność w wieku produkcyjnym	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Annowo	7	197	3,6%
Dąbrówka Królewska	14	118	11,9%
Nicwałd	9	287	3,1%
Okonin	14	326	4,3%
Plemięta	10	224	4,5%
Pokrzywno	4	270	1,5%
Salno	8	314	2,5%
Wiktorowo	3	100	3,0%
Gmina	192	4457	4,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Tabela 9. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Ludność ogółem	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Annowo	37	292	12,7%
Dąbrówka Królewska	72	184	39,1%
Nicwald	101	459	22,0%
Okonin	83	465	17,8%
Plemięta	60	360	16,7%
Pokrzywno	25	408	6,1%
Salno	113	451	25,1%
Wiktorowo	23	143	16,1%
Gmina	1282	6620	17,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Tabela 10. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze

Sołectwo	Liczba interwencji porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Liczba gospodarstw domowych ogółem	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Annowo	14	74	18,9%
Dąbrówka Królewska	4	69	5,8%
Nicwald	11	130	8,5%
Okonin	8	140	5,7%
Plemięta	3	75	4,0%
Pokrzywno	7	107	6,5%
Salno	7	101	6,9%
Wiktorowo	6	32	18,8%
Gmina	153	1813	8,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Wyniki analizy wskaźnikowej pod kątem występowania problemów społecznych w poszczególnych sołectwach przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 11. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej w sołectwach w strefie należącej do strony zachodniej Gminy

Sołectwa	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Zakłócenie miru domowego
Annowo	3,6%	12,7%	18,9%
Dąbrówka Królewska	11,9%	39,1%	5,8%
Nicwałd	3,1%	22%	8,5%
Okonin	4,3%	17,8%	5,7%
Plemięta	4,5%	16,7%	4,0%
Pokrzywno	1,5%	6,1%	6,5%
Salno	2,5%	25,1%	6,9%
Wiktorowo	3,0%	16,1%	18,8%
Gmina	4,3%	17,5%	8,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej

Z powyższych analiz wynika, że problemy społeczne (w ilości co najmniej dwóch) zostały zdiagnozowane w 5 sołectwach: **Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo, Mełno ZZZD oraz Nicwałd**. Te sołectwa zostały poddane dalszej analizie pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach.

2.2.2. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

Zgodnie z definicją zawartą w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020” „Przestrzeń zdegradowana to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię)” stwierdza się, że w sołectwach Dąbrówka Królewska i Nicwałd nie występują przestrzenie zdegradowane. Z tego powodu sołectwa zostały poddane dalszej analizie pod kątem występowania niekorzystnych zjawisk w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej.

Informacje o cechach kryzysowych tego obszaru przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 12. Cechy obszaru zdegradowanego w Dąbrówce Królewskiej i Nicwałdzie

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Dąbrówka Królewska	Nicwałd	Gmina
Sfera społeczna					
Problemy rynku pracy	Długotrwałe bezrobocie	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	11,9%	3,1%	4,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Niesamodzielność ekonomiczna	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	39,1%	22%	17,5%
Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin, porządek publiczny	Zakłócenie porządku publicznego	Zakłócenie miru domowego	5,8%	8,5%	8,4%
Pozostałe sfery					
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Dynamika liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat* (ujawnienie tendencji regresu lub stagnacji)	regres	wzrost	wzrost
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę przestrzenno-funkcjonalną					
<p>Dąbrówka Królewska nie dysponuje wystarczającym wyposażeniem w infrastrukturę przestrzenno-funkcjonalną. Najbardziej dotkliwym problemem jest brak miejsca dla rekreacji osób starszych i najmłodszych dzieci.</p> <p>Nicwałd dysponuje niedawno odnowioną infrastrukturą przestrzenno-funkcjonalną. Posiada boisko, plac zabaw, świetlicę wiejską oraz bibliotekę. Dlatego też występująca w tym sołectwie infrastruktura stanowi optymalne miejsce dla rozwoju lokalnej społeczności w każdym wieku – zarówno w zakresie kultury, jak i sportu i rekreacji.</p>					

* Dane dotyczące miejscowości statystycznych są dostępne od 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Tabela 13. Cechy obszaru zdegradowanego w Jasiewie, Kitnowie i Mełnie ZDD

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Jasiewo	Kitnowo	Mełno ZDD	Gmina
Sfera społeczna						
Problemy rynku pracy	Długotrwałe bezrobocie	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	15,6%	5,0%	9,8%	4,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Niesamodzielnosc ekonomiczna	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	28,1%	27,6%	23,7%	17,5%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Niesamodzielnosc ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	47,7%	40,0%	44,2%	37,3%
Pozostałe sfery						
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Dynamika liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat* (ujawnienie tendencji regresu lub stagnacji)	regres	stagnacja	regres	wzrost
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę przestrzenno-funkcjonalną						
Jasiewo, Kitnowo oraz Mełno ZDD w zakresie infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej są słabo rozwinięte. Pierwsze dwa sołectwa mają tylko świetlicę wiejską. Nie posiadają jednak ważnych punktów infrastruktury dla rozwoju społeczno-fizycznego ludności w każdym wieku. Chodzi tu boiska sportowe, place zabaw dla najmłodszych, biblioteki. Mełno ZDD posiada plac zabaw dla dzieci. Jednak nie posiada boiska sportowego czy biblioteki, czyli ważnych punktów infrastrukturalnych dla poszerzania umiejętności w zależności od potrzeb.						

*Dane dotyczące miejscowości statystycznych są dostępne od 2009 r.

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.*

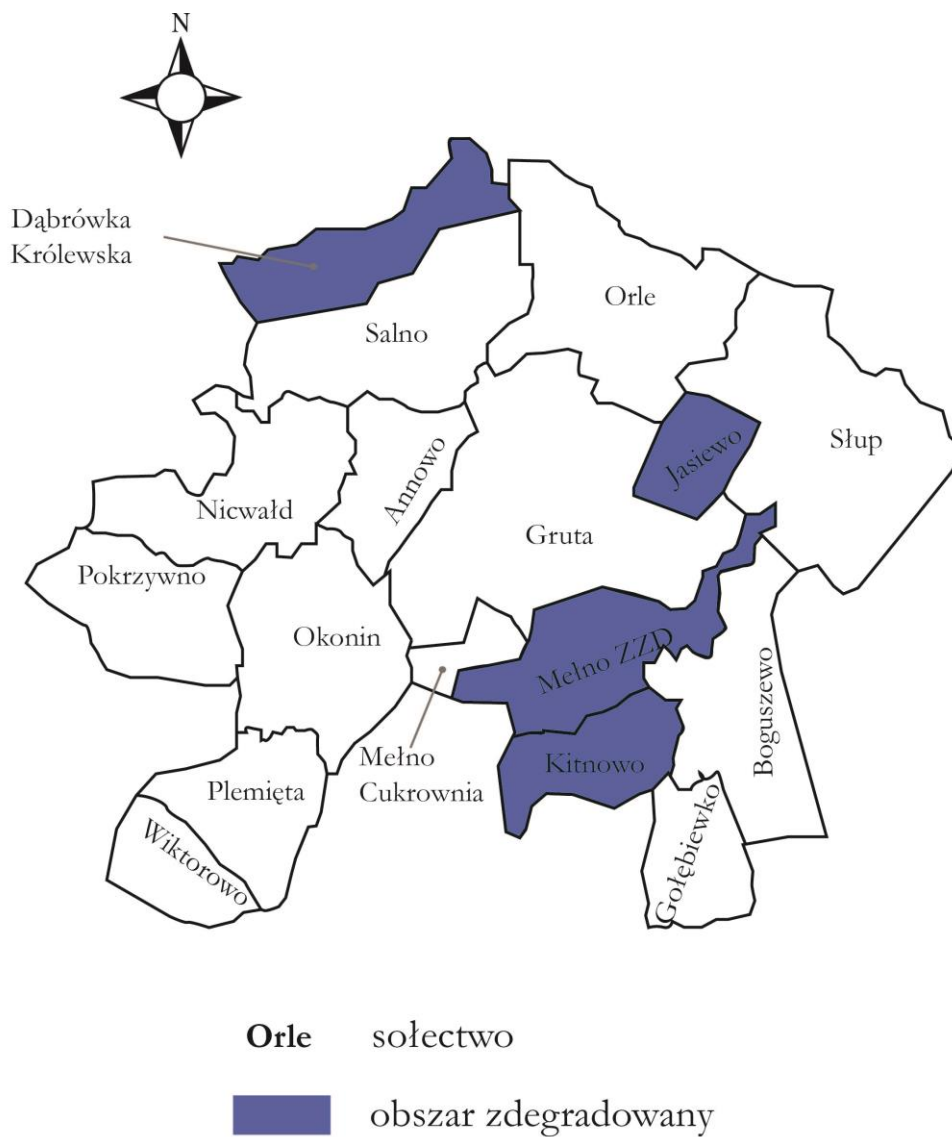
Podsumowanie analizy sołectw pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

Ze względu na fakt, że w sołectwach **Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo i Mełno ZDD** występują minimum po dwa problemy społeczne oraz problem w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna lub środowiskowa), **wszystkie te miejscowości należy uznać za obszar zdegradowany**. Również w Nicwałdzie występują minimum dwa problemy społeczne. Jednak z uwagi na sprzyjający klimat gospodarczy oraz optymalne wyposażenie w infrastrukturę przestrzenno-funkcjonalną, **sołectwo Nicwałd zostaje wyłączone z obszaru zdegradowanego**.

Reasumując, przeprowadzona analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych oraz analiza pod kątem występowania niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę przestrzenno-funkcjonalną wykazała, że za obszary zdegradowane należy uznać sołectwa: **Dąbrówka**

Królewska, Jasiewo, Kitnowo, Mełno ZZD. Poniższa mapa obrazuje położenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy.

Mapa 3. Granice obszaru zdegradowanego w Gminie Gruta

Źródło: Opracowanie własne.

2.3. Obszar rewitalizacji gminy⁶

W myśl art. 10 Ustawy o rewitalizacji⁷ i „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 1967,4 ha, co stanowi 15,9% powierzchni gminy, zamieszkuje go 1009 mieszkańców, czyli 15,3% ogółu ludności w gminie.

Tabela 14. Ludność i powierzchnia obszaru rewitalizacji na terenie sołectw wskazanych jako obszary zdegradowane w gminie Gruta

	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Dąbrówka Królewska	184	2,8	534,4	4,3%
Jasiewo	199	3	250,7	2,0%
Kitnowo	199	3	336	2,7%
Melno ZZD	427	6,5	846,3	6,8%
Razem	1009	15,3%	1967,4	15,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Obszar rewitalizacji w każdym podobszarze spełnia następujący **cel rewitalizacji** wskazany w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”:

- Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo oraz Melno ZZD – **zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej**

Wybór takich celów został podyktowany występującym na danym obszarze stanem kryzysowym. Dla wybranego celu określono 2 warunki, których spełnienie oznacza możliwość podjęcia na tym obszarze działań rewitalizacyjnych o określonym kierunku.

Tabela 15. Cel rewitalizacji sołectw Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo oraz Melno ZZD -

Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej	
Obszar rewitalizacji	Warunki
Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo oraz Melno ZZD	Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi odpowiednio:

⁶ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

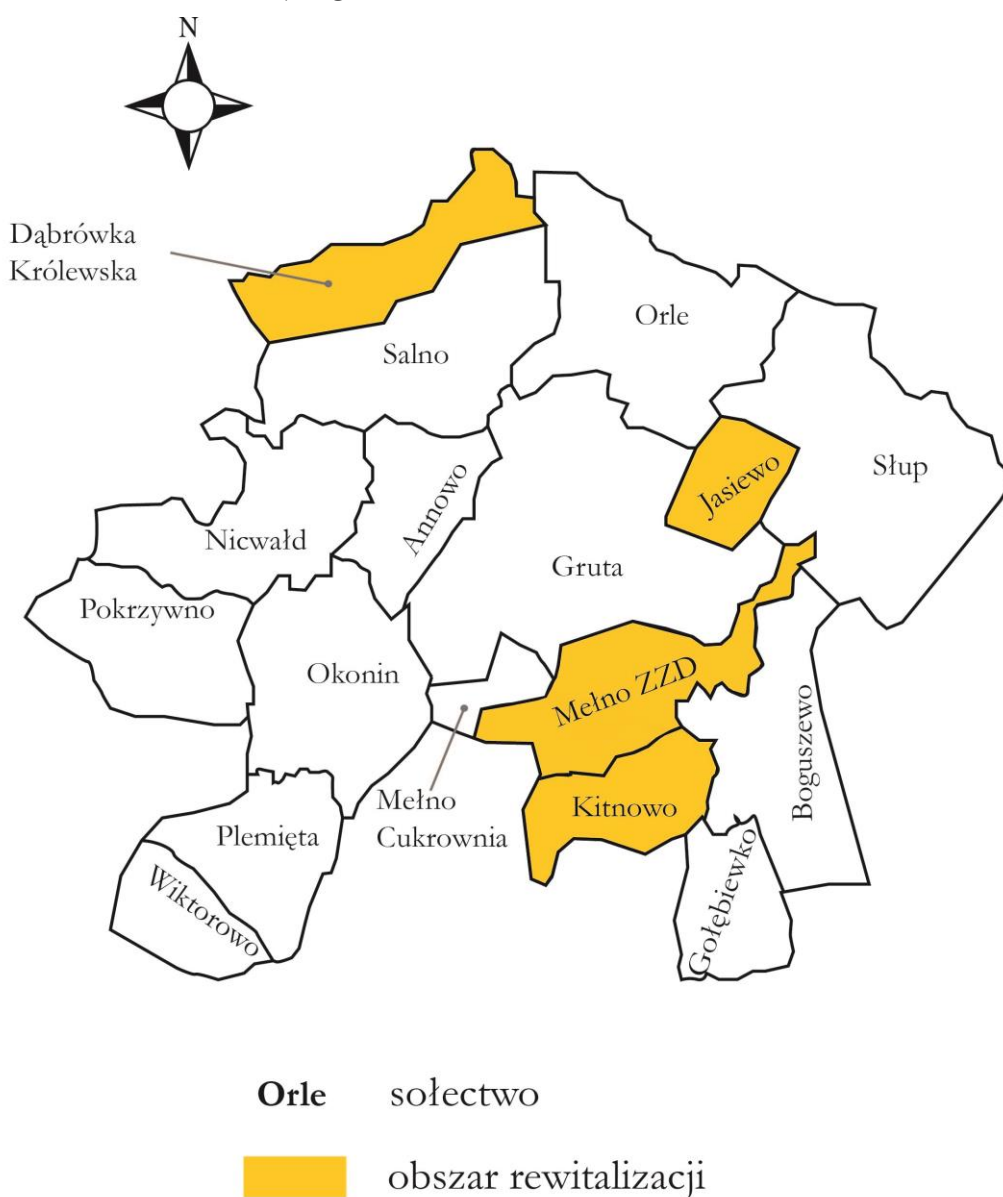
⁷ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).

<ul style="list-style-type: none"> - dla sołectwa Dąbrówka Królewska 39,1%, - dla sołectwa Jasiewo 28,1% - dla sołectwa Kitnowo 27,6% - dla sołectwa Melno ZZD 23,7% <p>i jest dużo wyższy od przeciętnej w gminie wynoszącej 17,5%.</p> <p>Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących</p> <p>Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grucie wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym oraz zmniejszenie stopnia uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej na terenie miejscowości.</p>
--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Zasięg obszaru rewitalizacji na tle gminy przedstawia poniższa mapa:

Mapa 4. Granice obszaru rewitalizacji w gminie Gruta

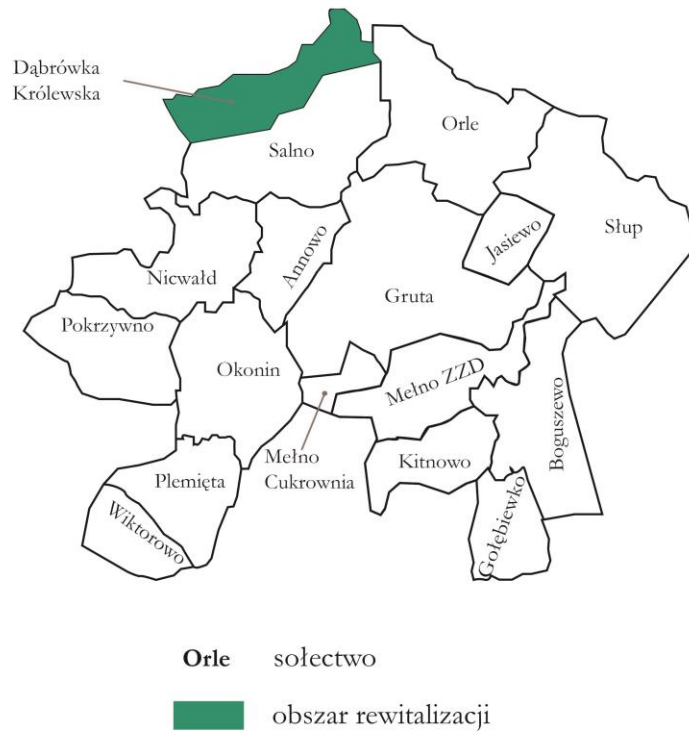
Źródło: Opracowanie własne.

2.4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

2.4.1. Podobszar 1: Dąbrówka Królewska

Dąbrówka Królewska położona jest w północnej części gminy, na granicy z gminą Rogóźno. Jej powierzchnia wynosi 534,4397 ha.

Mapa 5. Sołectwo Dąbrówka Królewska na tle Gminy Gruta

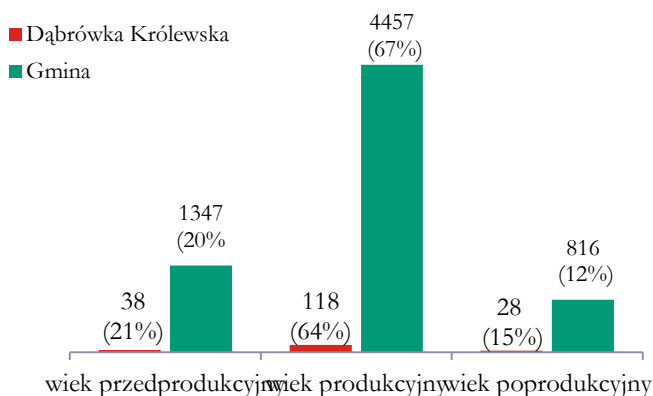

Źródło: opracowanie własne.

Sytuacja społeczna

Dąbrówkę Królewską zamieszkuje 184 osoby, z czego 51,6% stanowią mężczyźni. Największy udział w ludności Dąbrówki Królewskiej stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 64% mieszkańców.

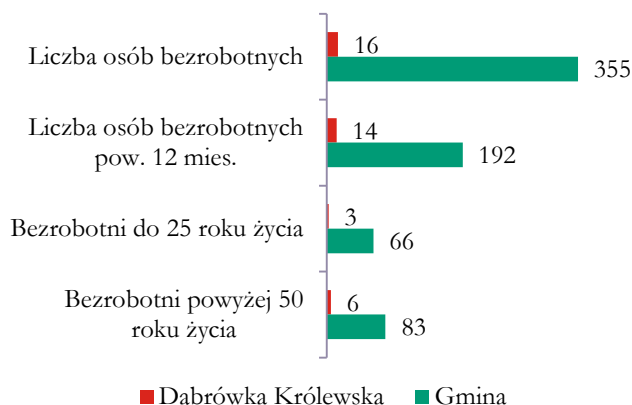
Wykres 4. Struktura wiekowa ludności Dąbrówki Królewskiej

Niekorzystnie kształtuje się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze, który wynosi 15,2% i jest wyższy od wskaźnika dla gminy – 12,3%. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Dąbrówce Królewskiej, liczony jako stosunek liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, wynosi 56 i również kształtuje się mniej korzystnie niż wskaźnik dla gminy – 49.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta..

Wykres 5. Liczba bezrobotnych w Dąbrówce Królewskiej w 2015 r.

W 2015 r. w Dąbrówce Królewskiej liczba osób bezrobotnych wynosiła 16, z czego 14 to osoby bezrobotne powyżej 12 miesięcy. Udział osób bezrobotnych względem osób w wieku produkcyjnym jest **bardzo niekorzystny**. Wynosi on **11,9%** i jest drugim najgorszym wynikiem w gminie (4,6%), zaraz po Jasiewie (15,6%). Dużym problemem jest **wysoki udział osób powyżej 50 roku życia** w ogóle bezrobotnych. W Dąbrówce Królewskiej wynosi on **88%**, wobec 54% w gminie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Jednym z **głównych problemów** dotyczących tego obszaru, zgłaszanych przez mieszkańców sołectwa, **jest brak połączeń komunikacji publicznej**, które umożliwiłyby podjęcie pracy w większych, bardziej rozwiniętych ośrodkach. W przypadku osób długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza w wieku 50+, dużą przeszkodą w aktywizacji zawodowej jest **brak kwalifikacji oraz nawyk bezrobocia**. Rozwiązanie tych problemów będzie wymagało systematycznej pomocy ze strony Gminy Gruta w postaci utworzenia Centrów Aktywności Lokalnej, prowadzących działania wzmacniające kompetencje i zwiększające aktywność osób wykluczonych.

Tabela 16. Korzystający z pomocy społecznej w Dąbrówce Królewskiej w 2015 r.

	Liczba osób w gosp. domowych korzystających ze środowisk. pomocy społ.	Liczba gosp. domowych – stałych beneficjentów środowisk. pomocy społ.	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny
Dąbrówka Królewska	72	28	34
Gmina	1282	477	503

Ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w sołectwie korzystają 72 osoby w 28 gospodarstwach domowych. Odsetek **osób korzystających z pomocy jest dużo wyższy** niż wskaźnik dla Gminy (19,4%) i wynosi **39,1%**. **Wyjątkowo niekorzystnie** kształtuje się też **udział liczby dzieci do lat 17** w ogólnej liczbie dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Jest on **najwyższy w gminie** i wynosi **89,5%**, wobec średniej dla gminy 37,3%.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta

Sołectwo Dąbrówka Królewska należy do **rejonu Szkoły Podstawowej** w Grucie o **niskim poziomie kształcenia według kryterium szczegółowego**⁸. Średnia wyników ze sprawdzianu szóstoklasisty za ostatnie 3 lata wynosi 54,2%. Jest to **wynik najniższy** spośród szkół w Gminie i jest **dużo niższy** niż średnia w województwie (62%).

⁸ Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie.

Tabela 17. Wyniki egzaminu szóstoklasisty w SP w Grucie w latach 2013-2015

Szkoła	2012/2013	2013/2014	2014/2015	Przeciętny wynik z 3 lat
Szkoła Podstawowa w Grucie	53%	55%	55%	54%
Województwo kujawsko-pomorskie	59%	63%	64%	62%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Gruta i OKE w Gdańsku.

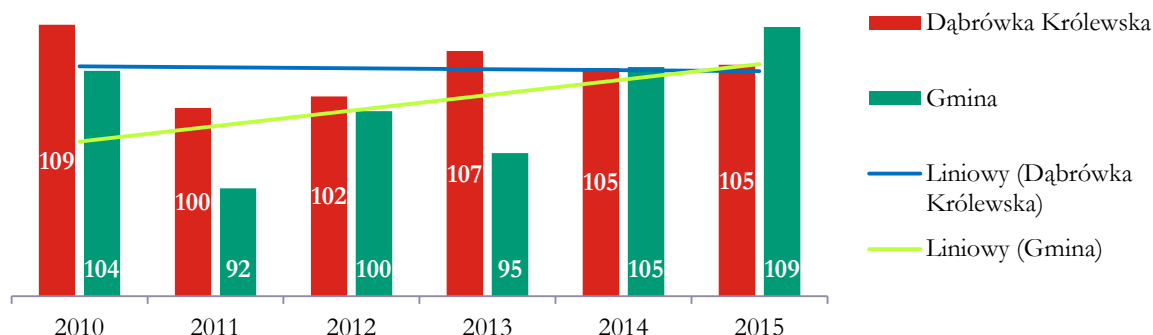
Również poziom kształcenia w Gimnazjum w Zespole Szkół w Grucie, omówiony w rozdziale 2.1 *Uproszczonej diagnozy Gminy Gruta*, jest niższy niż wyniki w województwie⁹

Sfera gospodarcza

Na koniec 2015 r. w rejestrze REGON znajdowały się 22 podmioty gospodarcze z obszaru sołectwa, z czego tylko 4 wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) są aktywne. Z kolei w Krajowym Rejestrze Sądowym nie ma podmiotów z obszaru sołectwa Dąbrówka Królewska.

Na obszarze sołectwa Dąbrówka Królewska w latach 2009-2015¹⁰ **dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych** na obszarze sołectwa, w przeciwieństwie do korzystnego trendu w Gminie Gruta, wykazuje regres.

Wykres 6. Dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych Dąbrówce Król. w latach 2009-2015⁹ (%) wraz z liniami trendu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera środowiskowa

Na terenie sołectwa Dąbrówka Królewska znajdują się obszary chronione. Znajduje się tu obszar **Natura 2000 – Dolina Osy** (obszary siedliskowe). Oprócz tego znajdują się tu dwa użytki ekologiczne, oba położone na obszarze Leśnictwa Orle: bagno na obszarze 268l (2004r.) o powierzchni 0,13 ha oraz bagno na obszarze 268m (2004 r.) o powierzchni 0,10 ha. Na obszarze znajdującym się pod ochroną prawną Gmina Gruta nie zamierza realizować przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Przy wdrażaniu poszczególnych inwestycji zachowane będą wymogi i zakazy wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących na tym obszarze¹¹.

⁹ Przeciętny wynik egzaminu gimnazjalnego w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie

¹⁰ Dane dla miejscowości statystycznych dostępne są w GUS od 2009 r.

¹¹ Rozporządzenie nr 21/1992 Wojewody Toruńskiego z dnia 10 grudnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu w województwie toruńskim oraz reorganizacji zarządzenia parkami krajobrazowymi i

Mając na względzie ponadlokalną wartość środowiska przyrodniczego i kulturowego, planowane działania inwestycyjne w obszarze gminy będą uzgadniane z jednostkami odpowiedzialnymi za ochronę i kształtowanie środowiska.

Na obszarze rewitalizacji **nie występują zagrożenia związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska**, obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanem środowiska. Na tym obszarze nie występują większe źródła zanieczyszczeń powietrza. Wyniki pomiarów wskazują, że największe zanieczyszczenia związane są z energetycznym spalaniem węgla, zwłaszcza w sezonie grzewczym. Największy wzrost stężeń występuje w miejscach największej koncentracji źródeł niskiej emisji (tereny zwartej zabudowy).

Infrastruktura przestrzenno-funkcjonalna i techniczna w sołectwie

W sołectwie od 2016 r. funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy. Jest to dzienny ośrodek wsparcia dla potrzebujących – starszych, chorych i niepełnosprawnych. Budynek ma pracownię kulinarną, muzyczną, techniczną i plastyczną oraz gabinet specjalistyczny. Jednak ze względu na swoje przeznaczenie nie może być wykorzystywany przez wszystkich mieszkańców sołectwa. Dlatego też podczas **spotkania konsultacyjnego**, które odbyło się 7 czerwca 2016 r., jego uczestnicy wskazywali, iż jednym z problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej był **brak infrastruktury mogącej służyć jako miejsce spotkań i aktywizacji mieszkańców**, popularyzacji kultury, nauki czy sportu (np. świetlicy, siłowni, sali do bilardu). Najbliższa świetlica znajduje się w miejscowości Salno, w odległości 3,7 km, natomiast sala gimnastyczna przy szkole jest dostępna jedynie dla uczniów. Z obiektów infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej na terenie Dąbrówki istnieje plac zabaw dla dzieci.

Zdjęcie 1. Środowiskowy Dom Samopomocy i stan dróg w Dąbrówce Królewskiej

Źródło: *sds-dabrowka.org*, fot. Jolanta Wojciechowska

W omawianej sferze problemem jest również **zniszczona i pełna dziur droga gminna 1383C** oraz **brak chodnika** przy bardzo ostrym zakręcie drogi, **na skrzyżowaniu z drogą gminną 1382C**. Zwłaszcza ten ostatni brak jest dużym problemem ze względu na fakt, że dokładnie w tym miejscu zatrzymuje się autobus szkolny.

W miejscowości istnieje budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, obecnie nieużywany i ulegający degradacji, który może być zaadaptowany na potrzeby przeprowadzenia działań społecznych, przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 oraz inicjatyw własnych mieszkańców sołectwa. Ze względu na stan budynku obecnie nie jest możliwe udostępnienie go mieszkańcom bez przeprowadzenia modernizacji i wyposażenia go. W trakcie konsultacji społecznych

obszarami chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Tor. Nr 27, poz. 178); rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.04.229.2313)

mieszkańcy wskazali szereg inicjatyw lokalnych, które będą możliwe do realizacji po modernizacji budynku: możliwość utworzenia i funkcjonowania Koła Gospodyń Wiejskich, utworzenie Stowarzyszenia Mieszkańców Wsi, wspólne oglądanie transmisji imprez sportowych i innych ważnych wydarzeń, stworzenie miejsca do aktywności sportowej (tenis stołowy, siłownia, itp.), organizowanie i prowadzenie pozaszkolnej działalności edukacyjnej, możliwość realizacji kursów zawodowych np. dla bezrobotnych oraz szkoleń dla rolników czy spotkań wspierających grupy zagrożone wykluczeniem społecznym.

Zdjęcie 2. Budynek OSP w Dąbrówce Królewskiej

Fot: J. Wojciechowska

W 2015 r. w sołectwie Dąbrówka Królewska liczba gospodarstw domowych wynosiła 69. **Stopień zwodociągowania jest bardzo wysoki i wynosi 100%**. Sołectwo nie jest skanalizowane, ale 29 nieruchomości posiada **przydomowe oczyszczalnie ścieków**, co stanowi **42%** ogólnej liczby gospodarstw domowych. Jest to wynik korzystny w odniesieniu do średniej dla gminy, gdzie przydomowe oczyszczalnie ścieków posiadało 28,7% gospodarstw domowych.

Na terenie sołectwa **występują również obiekty zabytkowe, będące potencjalną atrakcją turystyczną**. Jednym z ciekawych miejsc w Dąbrówce Królewskiej jest kościół gotycki, pochodzący z XIV w. Szczegóły architektoniczne budowli świadczą o jej pochodzeniu z epoki średniowiecza. Kościół p.w. św. Jakuba na mocy decyzji z dnia 13.07.1936 r. o numerze rejestru A/360, został wpisany do rejestru zabytków. W sołectwie znajduje się też dwór wybudowany w XIX w. przez Hansa Temmego. Obecnie dwór jest budynkiem mieszkalnym, do którego przylega park o pow. ok 1,5 ha. W I połowie XIX w. w Dąbrówce odkryto groby z okresu neolitu. Na przykościelnym cmentarzu spotkać można pamiątkowe tablice ku czci żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r.

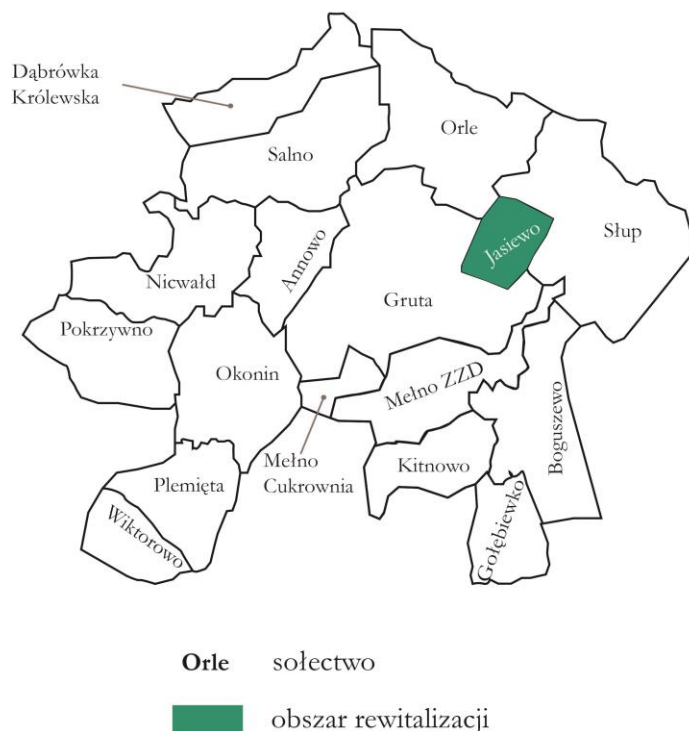
Tabela 18. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane w Dąbrówce Królewskiej

Podobszar rewitalizacji	Zjawiska negatywne	Potencjały
<p>Podobszar 1: Dąbrówka Królewska</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W Dąbrówce Królewskiej występuje znacząco wyższy niż w Gminie Gruta poziom niesamodzielności ekonomicznej mieszkańców ▪ W sołectwie niekorzystnie kształtuje się udział osób w wieku poprodukcyjnym względem ogółu mieszkańców oraz wskaźnik obciążenia demograficznego ▪ Wysoki udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym ▪ Dużo wyższy niż średnia dla gminy jest udział osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do mieszkańców w wieku produkcyjnym ▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej i gimnazjum o niskim poziomie kształcenia ▪ Brak infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej zapewniającej mieszkańcom możliwość brania udziału w życiu kulturalnym, społecznym i sportowym ▪ Zmniejszająca się liczba podmiotów gospodarczych ▪ Zły stan dróg gminnych, brak chodników umożliwiających bezpieczne poruszanie się przy drodze. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plac zabaw dla dzieci ▪ Potencjał do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych (bezpośrednia bliskość obszarów ważnych dla Wspólnoty, zabytki mogące stać się lokalną atrakcją turystyczną) ▪ Obecność Środowiskowego Domu Samopomocy ▪ Wysokie zwodociągowanie

2.4.2. Podobszar 2: Jasiewo

Jasiewo położone jest we wschodniej części gminy. Powierzchnia sołectwa wynosi 250,7 ha. Miejscowość powstała w 1800 r. na fundamentach nazbyt rozległych włości Gruty, które wydzierzał urzędnik państwowy Jan (Hans) Muller w latach 70. XIX w.

Mapa 6. Sołectwo Jasiewo na tle Gminy Gruta

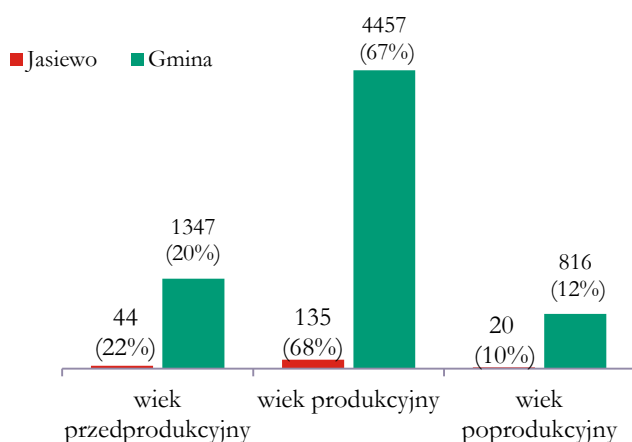

Źródło: opracowanie własne.

Sytuacja społeczna

Jasiewo zamieszkuje 199 osób, z czego 51,3% stanowią mężczyźni. Największy udział w ludności Jasiewa stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 67,8% mieszkańców.

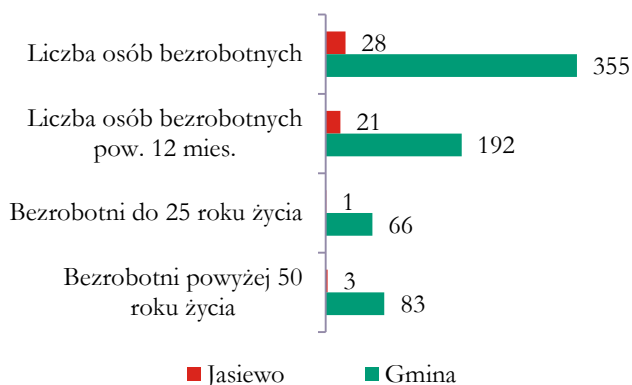
Wykres 7. Struktura wiekowa ludności w Jasiewie

Na terenie sołectwa Jasiewo **korzystnie** kształtuje się **udział osób w wieku poprodukcyjnym** w ludności ogółem na danym obszarze, który wynosi 10% i jest niższy od wskaźnika dla gminy – 12,3%. **Wskaźnik obciążenia demograficznego** w Jasiewie, liczony jako stosunek mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym, wynosi 47 i również kształtuje się korzystniej niż wskaźnik dla gminy – 49.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Wykres 8. Liczba bezrobotnych w Jasiewie w 2015 r.

W 2015 r. w Jasiewie liczba osób bezrobotnych wynosiła 28, z czego 21 było bezrobotnych powyżej 12 miesięcy. Udział osób bezrobotnych względem osób w wieku produkcyjnym jest **najwyższy w gminie**. Wynosi on **15,6%** i jest niemal czterokrotnie wyższy niż udział w gminie (4,6%). Również **udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych jest bardzo wysoki i stanowi 75%**, podczas gdy w gminie udział ten wynosi 54%.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Tabela 19. Korzystający z pomocy społecznej w Jasiewie w 2015 r.

	Liczba osób w gosp. domowych korzystających ze środowisk. pomocy społ.	Liczba gosp. domowych – stałych beneficjentów środowisk. pomocy społ.	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasilek rodzinny
Jasiewo	56	26	21
Gmina	1282	477	503

Poziom samodzielności ekonomicznej mieszkańców w Jasiewie jest bardzo niski. Ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzysta 56 osób w 26 gospodarstwach domowych. Odsetek osób korzystających z pomocy wynosi **28,1%** i jest **wyższy** niż wskaźnik dla gminy – 19,4%. **Niekorzystnie** kształtuje się też **udział liczby dzieci do lat 17**, na które rodzice otrzymują zasilek rodzinny – wyniósł on dla sołectwa 47,7%, dla gminy kształtował się na poziomie 37,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

W 2015 r. na terenie sołectwa Jasiewo zanotowano 14 interwencji porządkowych z powodu zakłócania miru domowego oraz porządku publicznego. Liczba interwencji w stosunku liczby gospodarstw domowych w Jasiewie wyniosła więc **29,79%** i był to udział **najwyższy w gminie**, dla której ten wskaźnik przyjął wartość 8%.

Sołectwo Jasiewo, podobnie jak Dąbrówka Królewska, należy do **rejonu Szkoły Podstawowej w Grucie o niskim poziomie kształcenia według kryterium szczegółowego**¹². Średnia wyników ze sprawdzianu szóstoklasisty za ostatnie 3 lata wynosiła **54%**. Jest to **wynik najniższy** spośród szkół w Gminie i jest **dużo niższy** niż średnia w województwie (62%).

Ze względu zlokalizowanie w Jasiewie gminnego budynku mieszkalnego, w którym mieszkają osoby o znacznym stopniu wykluczenia społecznego ze względu na bezrobocie, alkoholizm czy naruszenia prawa oraz mające złą opinię w sołectwie i gminie, **na terenie Jasiewa występuje głęboki podział pomiędzy grupą wykluczoną (tzw. „palacem”), a mieszkańcami sołectwa posiadającymi**

¹² Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie.

gospodarstwa rolne („gospodarzami”). Obie grupy w zasadzie nie mają kontaktu, brakuje jakiegokolwiek integracji, a co za tym idzie również wzajemnej tolerancji i zrozumienia. Wskazane jest przeprowadzenie działań w zakresie aktywizacji osób wykluczonych, a także działań integrujących wszystkich mieszkańców sołectwa Jasiewo. Miejscem łączącym obie grupy mieszkańców dzięki działaniom aktywizacyjnym i społecznym może być nieczynna świetlica w budynku komunalnym w Jasiewie, wymagająca obecnie gruntownego remontu, podobnie jak cały obiekt.

W trakcie **spotkania konsultacyjnego**, które odbyło się w dniu 7 czerwca 2016 r., uczestnicy spotkania wskazali szereg działań, które umożliwiłyby stopniowe łagodzenie problemów społecznych występujących na obszarze sołectwa. Między innymi wskazywano na potrzebę **udostępnienia świetlicy** młodzieży i dorosłym bez konieczności ponoszenia przez nich kosztów energii elektrycznej oraz w większym wymiarze czasowym. Wskazywano również na potrzebę **wsparcia działań mieszkańców poprzez pracę animatora środowiska**, umożliwiającą stopniowe ożywienie aktywności lokalnej i zbliżenie pomiędzy mieszkańcami „palacu” i „gospodarzami”. w tym celu niezbędne będzie przywrócenie pomieszczeniom w budynku komunalnym dawnej roli sołeckiego ośrodka spotkań i aktywności mieszkańców.

Zdjęcie 3. Dwór w Jasiewie

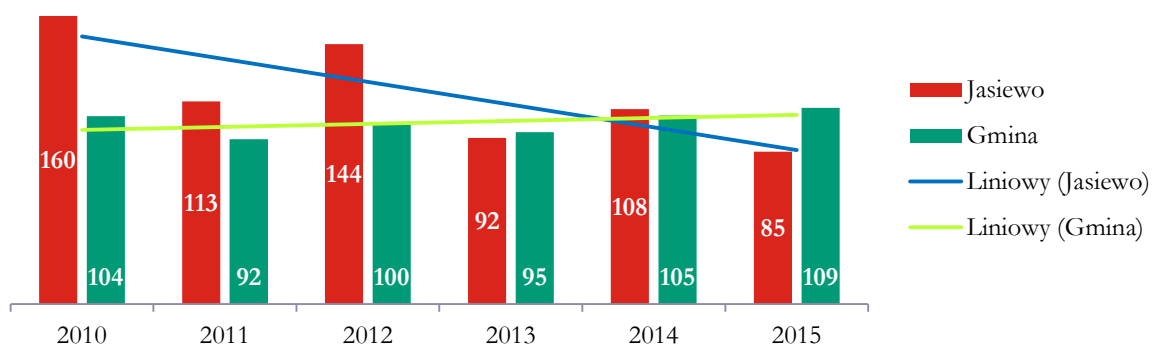
Fot: *Wojciechowska.*

Sfera gospodarcza

Na koniec 2015 r. w rejestrze REGON znajdowało się 11 podmiotów gospodarczych z obszaru sołectwa, z czego 3 wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) są aktywne. W Krajowym Rejestrze Sądowym nie ma zarejestrowanych podmiotów z obszaru sołectwa Jasiewo.

Na obszarze sołectwa Dąbrówka Królewska w latach 2009-2015¹³ **dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych** na obszarze sołectwa, w przeciwieństwie do korzystnego trendu w Gminie Gruta, wykazuje **głęboki regres**.

Wykres 9. Dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Jasiewie w latach 2009-2015 (%) wraz z liniami trendu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera środowiskowa

Na terenie sołectwa Jasiewo nie występują obszary chronione. Na obszarze objętym rewitalizacją tj. w parku zespołu dworsko-parkowego, wpisanego do rejestru zabytków nr A/628 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 16.02.1987 r., na działce nr 23/17 znajdują się 3 pomniki przyrody, tj. 2 dęby szypulkowe i 1 lipa drobnolistna. Budynek dworu jest wpisany do gminnej ewidencji zabytków. Gmina Gruta nie zamierza realizować przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Przy wdrażaniu poszczególnych inwestycji zachowane będą wymogi i zakazy wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących na tym obszarze.

Mając na względzie ponadlokalną wartość środowiska przyrodniczego i kulturowego, planowane działania inwestycyjne w obszarze gminy będą uzgadniane z jednostkami odpowiedzialnymi za ochronę i kształtowanie środowiska.

Na obszarze rewitalizacji **nie występują zagrożenia związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska**, obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanem środowiska. Na tym obszarze nie występują większe źródła zanieczyszczeń powietrza. Największe zanieczyszczenia związane są z energetycznym spalaniem węgla, zwłaszcza w sezonie grzewczym. Największy wzrost stężeń występuje w miejscach największej koncentracji źródeł niskiej emisji (tereny zwartej zabudowy).

Infrastruktura przestrzenno-funkcjonalna i techniczna w sołectwie

Infrastruktura społeczna w Jasiewie ogranicza się do omówionych wcześniej pomieszczeń w zespole dworsko-parkowym, obecnie zdegradowanych i pozbawionych ogrzewania. Nie ma jednak innych **obiektów należących do infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej**, takich jak obiekty sportowo-rekreacyjne, biblioteka czy plac zabaw dla najmłodszych mieszkańców. Najbliższa tego typu infrastruktura znajduje się w Słupie (boisko 1,3 km) oraz Grucie, oddalonej o 3,7 km (biblioteka, infrastruktura sportowo-rekreacyjna, siłownia, boisko).

¹³ Dane dla miejscowości statystycznych dostępne są w GUS od 2009 r.

Uczestnicy spotkania konsultacyjnego wskazywali, że jednym z głównych problemów, obok złego stanu budynku komunalnego w Jasiewie, jest całkowity **brak komunikacji publicznej**. Mimo, iż przez miejscowość przebiega droga wojewódzka DW 538 o znacznym natężeniu ruchu, w Jasiewie brak nawet przystanku autobusowego. Problem stanowi również brak **ścieżki rowerowej lub chodnika**, umożliwiającego bezpieczne dotarcie do szkoły w Słupie. Brak dostępu do Internetu i urządzeń umożliwiających podstawowe czynności cyfrowe (np. drukowanie CV) utrwala wykluczenie cyfrowe wśród części mieszkańców.

W sołectwie Jasiewo w 2015 r. liczba gospodarstw domowych wynosiła 47. **Stopień zwodociągowania** wyniósł **87%** i był **niższy** niż średnia dla gminy (89,7%). Na obszarze do rewitalizacji nie ma sieci kanalizacyjnej i część gospodarstw domowych korzysta ze zbiorników wybieralnych. Jednak 28 nieruchomości posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków, co stanowi **59,6%** w ogólnej liczbie gospodarstw domowych, co stanowi wynik **korzystniejszy w odniesieniu do średniej dla gminy**, gdzie przydomowe oczyszczalnie ścieków posiada 28,7% gospodarstw domowych.

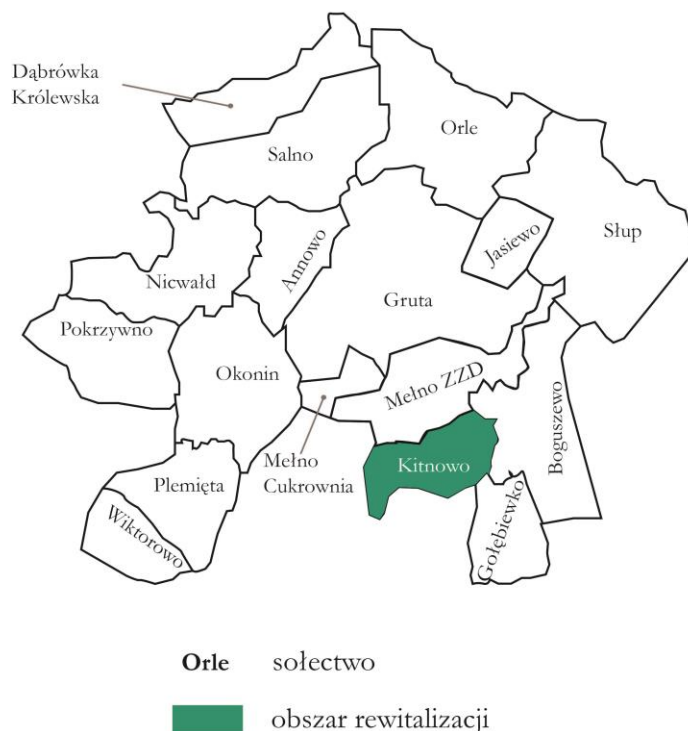
Tabela 20. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane w Jasiewie

Podobszary rewitalizacji	Zjawiska negatywne	Potencjały
Podobszar 2: Jasiewo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Trzykrotnie wyższy niż w średnia dla gminy udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ▪ 75% bezrobotnych jest bez pracy dłużej niż 12 miesięcy ▪ Niski poziom samodzielności ekonomicznej mieszkańców, duży odsetek ludzi uzależnionych od pomocy społecznej ▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej i gimnazjum o poziomie kształcenia znacznie niższym niż w województwie ▪ Występowanie głębokich podziałów społecznych ▪ Malejąca liczba podmiotów gospodarczych ▪ Pomieszczenia przyszłej świetlicy wymagają gruntownego remontu ▪ Brak chodników i ścieżek rowerowych umożliwiających bezpieczne poruszanie się wzdłuż DW 538 ▪ Brak miejsc do uprawiania sportu i rekreacji, instytucji kultury i placu zabaw. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korzystne wskaźniki demograficzne, stosunkowo młode społeczeństwo ▪ Obecność zabytków ▪ Obecność pomników przyrody ▪ Możliwość wykorzystania istniejących pomieszczeń komunalnych (wymagających remontu) na potrzeby miejsca aktywizacji i integracji społecznej ▪ Duży udział gospodarstw domowych posiadających przydomowe oczyszczalnie ścieków

2.4.3. Podobszar 3: Kitnowo

Kitnowo położone jest w południowej części gminy. Powierzchnia sołectwa wynosi 335,9 ha. Historia obszaru sięga czasów średniowiecza, początku XIV wieku.

Mapa 7. Sołectwo Kitnowo na tle Gminy Gruta

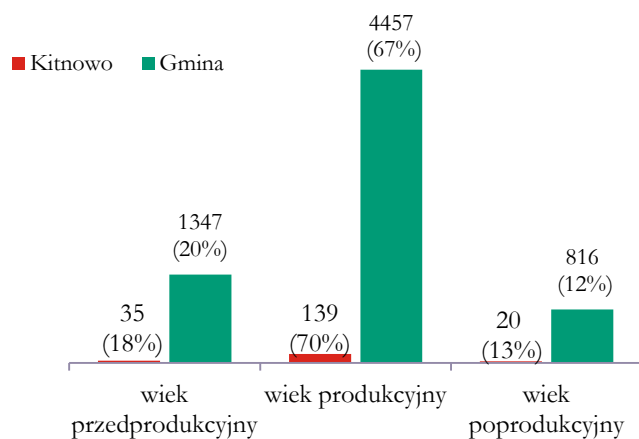

Źródło: opracowanie własne.

Sytuacja społeczna

Kitnowo zamieszkuje 199 osób, z czego 54 % stanowią mężczyźni.

Wykres 10. Struktura wiekowa ludności w Kitnowie

Największy udział w ludności Kitnowa stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 69,85% mieszkańców. **Niekorzystnie** kształtuje się **udział osób w wieku poprodukcyjnym** w ludności ogółem na danym obszarze, który wynosi 13% i jest wyższy od wskaźnika dla gminy – 12%. **Korzystny** natomiast jest wskaźnik obciążenia demograficznego w Kitnowie, liczony jako stosunek mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym, wynoszący 43 i kształtujący się dużo korzystniej niż wskaźnik dla gminy wynoszący 49.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Wykres 11. Liczba bezrobotnych w Kitnowie w 2015 r.

Kitnowo ma w pełni rolniczy charakter, w związku z czym bezrobocie rejestrowane nie jest duże w liczbach bezwzględnych. Jednak ten obszar boryka się z problemem **bezrobocia ukrytego**, co znajduje swoje odbicie w statystykach dotyczących osób korzystających z pomocy społecznej. W 2015 r. w Kitnowie liczba osób bezrobotnych wynosiła 12, z czego 7 było bezrobotnych powyżej 12 miesięcy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Udział osób bezrobotnych w ludności sołectwa w wieku produkcyjnym kształtował się na poziomie **5%** i był wyższy niż wskaźnik dla gminy – 4,6%. **Niekorzystny** był również **udział osób długotrwale bezrobotnych** w ogóle bezrobotnych. Wynosił **58%** i był o 4 p.p. wyższy niż średnia dla gminy.

Tabela 21. Korzystający z pomocy społecznej w Kitnowie w 2015 r.

	Liczba osób w gosp. domowych korzystających ze środowisk. pomocy społ.	Liczba gosp. domowych – stałych beneficjentów środowisk. pomocy społ.	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny
Kitnowo	55	21	14
Gmina	1282	477	503

Poziom samodzielności ekonomicznej mieszkańców w Kitnowie jest bardzo niski. W sołectwie Kitnowo ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzysta 55 osób w 21 gospodarstwach domowych.

Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej wynosi 27,6% i jest wyższy niż wskaźnik dla gminy – 19,4%. **Niekorzystnie** kształtuje się też **udział liczby dzieci do lat 17**, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – wyniósł on dla Kitnowa **40%**, dla gminy natomiast kształtował się na poziomie 37,3%.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Poziom bezpieczeństwa w Kitnowie w 2015 r. był **stosunkowo wysoki**. Zanoowano tu jedynie 4 interwencje porządkowe z powodu zakłócania miru domowego oraz porządku publicznego, co stanowiło 6,5% liczby interwencji w stosunku do liczby gospodarstw domowych w Kitnowie. Jest to o 1,5 p.p. niż średnia dla Gminy Gruta.

Sołectwo Kitnowo należy do rejonu Szkoły Podstawowej w Boguszewie o **wysokim poziomie kształcenia według kryterium szczegółowego**¹⁴. Średnia wyników ze sprawdzianu szóstoklasisty za ostatnie 3 lata wynosi 66%. Jest to **wynik wyższy** niż średnia w województwie o 4 p.p.

Natomiast **poziom kształcenia w Gimnazjum** w Zespole Szkół w Grucie, omówiony w rozdziale 2.1 *Uprószczone diagnoza Gminy Gruta*, jest **niższy niż wyniki w województwie**¹⁵

¹⁴ Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie.

Tabela 22. Wyniki egzaminu szóstoklasisty w SP w Boguszewie w latach 2013-2015

Szkoła	2012/2013	2013/2014	2014/2015	Przeciętny wynik z 3 lat
Szkoła Podstawowa w Boguszewie	64%	65%	68%	66%
Województwo kujawsko-pomorskie	59%	63%	64%	62%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Gruta i OKE w Gdańsku.

Ogromny potencjał Kitnowa stanowi aktywność społeczna jego mieszkańców, którzy własnym nakładem wyremontowali pomieszczenie znajdujące się w drewnianym dworze zespołu dworsko-parkowego w Kitnowie. Dzięki temu uzyskano przestrzeń świetlicy, w której organizowane są przez społeczność zajęcia i spotkania dla mieszkańców, niestety tylko w okresie wiosenno-letnim ze względu na zły stan techniczny budynku i brak ogrzewania. Społeczność Kitnowa corocznie organizuje piknik dla mieszkańców całej gminy.

Zdjęcie 4. Wyremontowane przez mieszkańców pomieszczenie świetlicy i zaproszenie na piknik w Kitnowie

Fot.: J. Wojciechowska

Aktywność społeczności i wysoki stopień integracji mieszkańców Kitnowa może być inspiracją dla innych społeczności Gminy Gruta, zwłaszcza tych pozbawionych własnych miejsc spotkań lub wykazujących bierność. Dlatego też istnieje potrzeba utworzenia **Centrum Aktywności Lokalnej** w Kitnowie jako ośrodka umożliwiającego aktywizację zawodową i społeczną nie tylko mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale również mieszkańców obszarów sąsiednich, m.in. obszaru rewitalizacji w sołectwie Melno ZZD, w którym brak infrastruktury społecznej.

Sfera gospodarcza

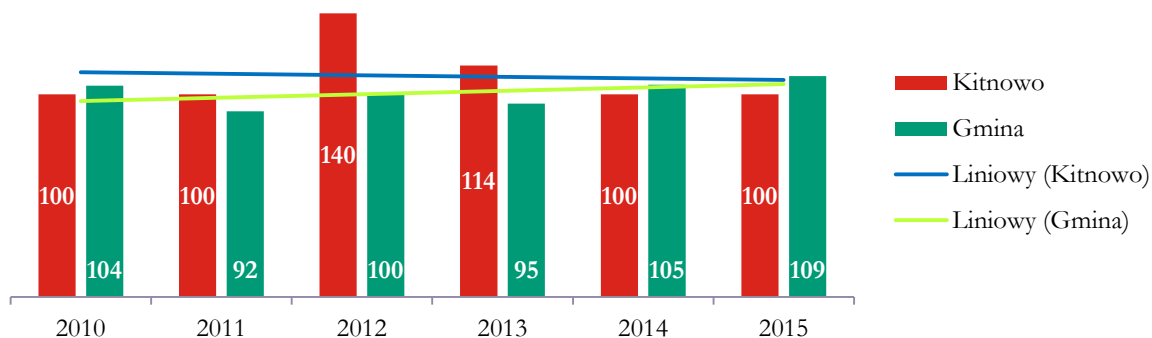
Na koniec 2015 r. w rejestrze REGON znajdowało się 8 podmiotów gospodarczych z obszaru sołectwa, z czego 5 wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) jest aktywnych. W Krajowym Rejestrze Sądowym nie ma podmiotów z obszaru sołectwa Kitnowo. Na obszarze sołectwa Dąbrówka Królewska w latach 2009-2015¹⁶ **dynamika zmiany liczby**

¹⁵ Przeciętny wynik egzaminu gimnazjalnego w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie

¹⁶ Dane dla miejscowości statystycznych dostępne są w GUS od 2009 r.

podmiotów gospodarczych na obszarze sołectwa, w przeciwieństwie do korzystnego trendu w Gminie Gruta, wykazuje stagnację.

Wykres 12. Dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Kitnowie w latach 2009-2015 (%) oraz linie trendu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera środowiskowa

Na terenie sołectwa Kitnowo nie występują obszary chronione ani inne formy ochrony przyrody.

Na obszarze rewitalizacji **nie występują zagrożenia związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska**, obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanem środowiska. Na tym obszarze nie występują większe źródła zanieczyszczeń powietrza. Największe zanieczyszczenia związane są z energetycznym spalaniem węgla, zwłaszcza w sezonie grzewczym. Największy wzrost stężeń występuje w miejscach największej koncentracji źródeł niskiej emisji (tereny zwartej zabudowy).

Infrastruktura przestrzenno-funkcjonalna i techniczna w sołectwie

Na obszarze Kitnowa znajduje się zespół dworsko-parkowy, w którym park, na mocy decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 08.07.1997 r. o numerze A/55, został wpisany do rejestru zabytków. Zabytkowy drewniany dwór jest natomiast wpisany do gminnej ewidencji zabytków.

Zdjęcie 5. Budynek świetlicy w Kitnowie

Fot.: Wojciechowska

W jednym z pomieszczeń zabytkowego budynku znajduje się **świetlica wiejska**, wyremontowana własnym nakładem przez społeczność Kitnowa. Jednak aby pomieszczenia mogły

spełniać funkcje planowanego Centrum Aktywności Lokalnej, potrzebny jest remont wnętrza świetlicy oraz części wspólnych budynku. W chwili obecnej użytkowanie świetlicy jest możliwe jedynie w miesiącach ciepłych, ze względu m.in. na brak ogrzewania, dach oraz podłogi wymagające modernizacji.

Poza świetlicą wiejską o ograniczonej z przyczyn technicznych funkcjonalności, w sołectwie brak innych obiektów pomagających w dalszej aktywizacji społeczności, również kulturalnej, rekreacyjnej czy sportowej. Nie ma również placu zabaw, gdzie czas mogliby spędzać najmłodszy mieszkańcy.

W 2015 r. w sołectwie Kitnowo liczba gospodarstw domowych wynosiła 62. Sołectwo jest w **maksymalnym stopniu zwodociągowane** (100%). Na terenie sołectwa brak kanalizacji, ale aż 39 nieruchomości posiada **przydomowe oczyszczalnie ścieków**, co stanowi 62,9% w ogólnej liczbie gospodarstw domowych. Jest to wynik korzystny w odniesieniu do średniej dla gminy, gdzie przydomowe oczyszczalnie ścieków posiada 28,7% gospodarstw domowych.

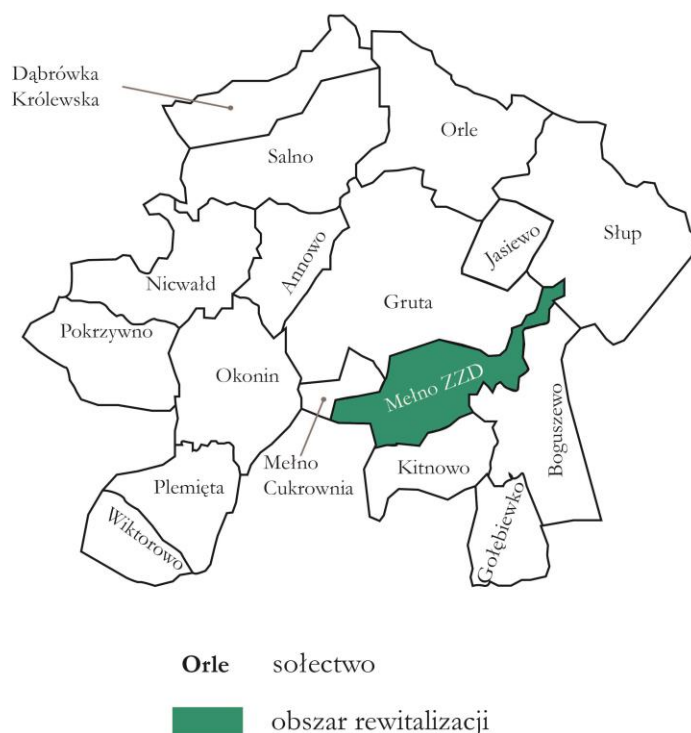
Tabela 23. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane w Kitnowie

Podobszar rewitalizacji	Zjawiska negatywne	Potencjały
<p>Podobszar 3: Kitnowo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyższy niż w średnia dla gminy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym ▪ Wysokie bezrobocie ukryte, znajdujące swoje odbicie w statystykach dotyczących korzystania z pomocy społecznej (Kitnowo ma czwarty najniższy wskaźnik w gminie, obok pozostałych trzech podobszarów rewitalizacji) ▪ Bardzo wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku ▪ Brak obiektów przestrzenno-funkcjonalnych umożliwiających aktywizację mieszkańców, innych niż świetlica: sportowych, rekreacyjnych i innych ▪ Stagnacja w sferze gospodarczej ▪ Kitnowo należy do rejonu gimnazjum o niskim poziomie kształcenia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysoki poziom aktywności społecznej mieszkańców ▪ Korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego ▪ Wysokie zwodociągowanie sołectwa i duży udział przydomowych oczyszczalni ścieków ▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o wysokim poziomie kształcenia

2.4.4. Podobszar 4: Mełno ZZD

Sołectwo Mełno ZZD, położone wzdłuż drogi powiatowej 1402C, powstało z podziału sołectwa i miejscowości Mełno oraz części miejscowości Gruta na dwa obszary. Drugim sołectwem powstałym z podziału jest Mełno Cukrownia, położone przy drodze wojewódzkiej DW 538. Nazwa sołectwa pochodzi od Zootechnicznego Zakładu Doświadczalnego w Krakowie, oddział w Mełnie, który od 1950 roku do chwili obecnej zajmuje budynek zabytkowego pałacu i parku. Mełno ZZD znajduje się we wschodniej części podzielonego obszaru, na południe od siedziby gminy – Gruty. Powierzchnia sołectwa wynosi 846,3 ha.

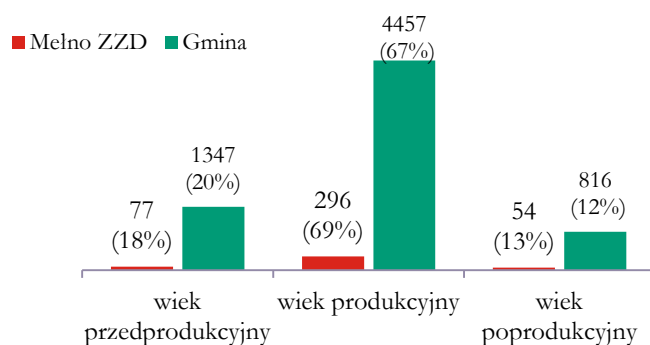
Mapa 8. Sołectwo Mełno ZZD na tle Gminy Gruta

Źródło: opracowanie własne.

Mełno ZZD zamieszkuje 427 osób, z czego 52% stanowią kobiety.

Wykres 13. Struktura wiekowa ludności w Mełnie ZZD

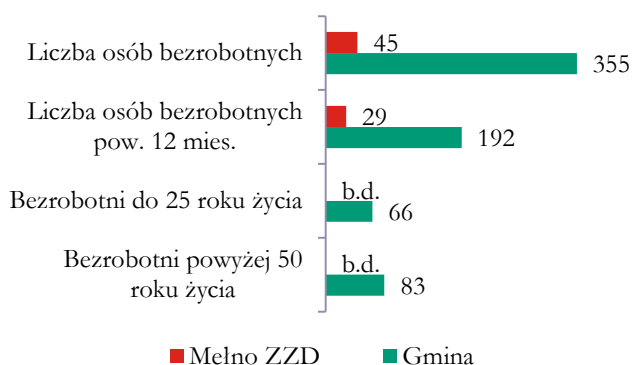

Największy udział w ludności sołectwa mają osoby w wieku produkcyjnym – 69,3% mieszkańców. **Udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 13% i jest wyższy od średniej dla gminy – 12%.** Korzystny jest wskaźnik obciążenia demograficznego w Mełnie ZZD, liczony jako stosunek mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym. Wynosi on 44 i również **kształtuje się korzystniej niż wskaźnik dla gminy – 49.**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gruta.

Rynek pracy w solectwie Melnie ZZZ był mocno powiązany z Zootechnicznym Zakładem Doświadczalnym. Od lat 50-tych był to zakład państwowy, który w 2004 r. przekształcił się w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Nastąpiła również duża redukcja zatrudnienia, która spowodowała wzrost bezrobocia na terenie miejscowości. Wiele z tych osób, które straciły pracę nie znalazło innego zatrudnienia.

Wykres 14. Liczba bezrobotnych w Melnie ZZZ w 2015 r.

Dlatego też udział osób bezrobotnych względem osób w wieku produkcyjnym jest **bardzo niekorzystny**. Wynosi on 9,8% i jest trzecim najgorszym wynikiem w gminie (wynik 4,6%), zaraz po Jasiewie i Dąbrówce Królewskiej. **Udział osób bezrobotnych długotrwale** względem ogółu bezrobotnych również jest wysoki i wynosi 64% wobec 54% w gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

Tabela 24. Korzystający z pomocy społecznej w Melnie ZZZ w 2015 r.

	Liczba osób w gosp. domowych korzystających ze środowisk. pomocy społ.	Liczba gosp. domowych – stałych beneficjentów środowisk. pomocy społ.	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny
Melno ZZZ	101	52	34
Gmina	1282	477	503

Poziom samodzielności ekonomicznej mieszkańców w Melnie ZZZ jest niski. W solectwie ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzysta 101 osób w 52 gospodarstwach domowych. **Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem wynosi 23,7% i jest wyższy niż wskaźnik dla gminy – 19,4%.** **Niekorzystnie** kształtuje się też **udział liczby dzieci do lat 17**, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – wyniósł on dla Melna ZZZ **44,2%**, dla gminy natomiast kształtował się na poziomie 37,3% (czwarty najgorszy wynik w gminie).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gruta.

W solectwie Melno ZZZ w 2015 r. **poziom bezpieczeństwa był nieco niższy**, niż średnia dla gminy. Zanotowano tu 12 interwencji porządkowych z powodu zakłócania miru domowego oraz porządku publicznego, co stanowiło 9,8% względem liczby gospodarstw domowych. W przypadku gminy udział ten wyniósł 8,4%.

Solectwo Melno ZZZ, podobnie jak Kitnowo, należy do rejonu Szkoły Podstawowej w Boguszewie o **wysokim poziomie kształcenia według kryterium szczegółowego**¹⁷. Średnia

¹⁷ Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie.

wyników ze sprawdzianu szóstoklasisty za ostatnie 3 lata wynosiła 66%. Jest to **wynik wyższy** niż średnia w województwie o 4 p.p.

Natomiast **poziom kształcenia w Gimnazjum** w Zespole Szkół w Grucie, omówiony w rozdziale 2.1 *Uproszczona diagnoza Gminy Gruta*, jest **niższy niż wyniki w województwie**¹⁸

W Melnie od 2014 r. działa Stowarzyszenie Mieszkańców Melna „Integracja”, którego Prezesem Zarządu jest pani sołtys Melna ZZD. Stowarzyszenie ma za zadanie m.in.: aktywizowanie mieszkańców do działań na rzecz rozwoju środowiska wiejskiego, działanie na rzecz rozwoju różnych form przedsiębiorczości, podnoszenie poziomu zawodowego i kulturalnego mieszkańców wsi, reprezentowanie zbiorowych interesów rodzin zamieszkujących wieś wobec władz organów samorządowych i innych instytucji oraz współpraca z tymi organizacjami, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci, młodzieży i dorosłych, upowszechnianie i ochrona praw kobiet oraz działalności na rzecz rodzin¹⁹. Jednak obecnie społeczeństwo sołectwa jest, z wyjątkiem kilku osób, w większości bierne i nie wykazuje dotychczas większej inicjatywy i aktywności w organizowanych przez Stowarzyszenie przedsięwzięciach społecznych skierowanych do lokalnej społeczności. Konieczne są więc działania integrujące społeczność i pomagające mieszkańcom wyjść ze stanu bierności i zniechęcenia. Pomoże to również zmienić niekorzystną opinię o społeczności lokalnej, rozpowszechnionej wśród części mieszkańców Gminy Gruta.

Sfera gospodarcza

Na koniec 2015 r. w rejestrze REGON znajdowało się 85 podmiotów gospodarczych z obszaru Melna, z czego 29 wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) jest aktywnych. W Krajowym Rejestrze Sądowym znajduje się 6 podmiotów gospodarczych z Melna. Na obszarze sołectwa Dąbrówka Królewska w latach 2009-2015²⁰ **dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych** na obszarze sołectwa, w przeciwieństwie do korzystnego trendu w Gminie Gruta, **wykazuje regres**.

Wykres 15. Dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Melnie* w latach 2009-2015 (%) wraz liniami trendu

*W danych GUS brak podziału na Melno ZZZD i Melno Cukrownię, dlatego przyjęto dane dla całej miejscowości Melno.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

¹⁸ Przeciętny wynik egzaminu gimnazjalnego w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie

¹⁹ mojepanstwo.pl

²⁰ Dane dla miejscowości statystycznych dostępne są w GUS od 2009 r.

Sfera środowiskowa

Na terenie Melna znajduje się zespół pałacowo parkowy, którego obiekty zostały wpisane do rejestru zabytków na mocy decyzji z dnia 05.07.2001 (nr rejestru A/36) – pałac oraz 16.02.1987 (nr rejestru A/631) – park. Ochronie konserwatorskiej podlegają również zabudowania gospodarcze zespołu oraz nieczynny cmentarz rodzinny w parku pałacowym.

W parku zespołu pałacowo-parkowego na działce nr 101/7, znajdują się chronione skupiska drzew:

- objęte ochroną w 1954 r.: dąb szypulkowy i 4 buki pospolite,
- objęte ochroną w 1998 r.: limba, 2 świerki pospolite, 2 buki pospolite z bluszczem, buk pospolity, 2 buki pospolite, 14 dębów szypulkowych, glóg jednoszyjkowy, jesion wyniosły, klon zwyczajny, 2 lipy drobnolistne, choinka kanadyjska, 3 cyprysniki błotne, jodła kaukaska, 2 sosny wejmutki, robinia akacjowa, 2 orzechy czarne.

Jednak ze względu na fakt, że obszarem parku zarządza Zootechniczny Zakład Doświadczalny Sp. z o.o., Gmina Gruta nie zamierza na terenie parku realizować przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Na obszarze rewitalizacji **nie występują zagrożenia związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska**, obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanem środowiska. Na tym obszarze nie występują większe źródła zanieczyszczeń powietrza. Największe zanieczyszczenia związane są z energetycznym spalaniem węgla, zwłaszcza w sezonie grzewczym. Największy wzrost stężeń występuje w miejscach największej koncentracji źródeł niskiej emisji (tereny zwartej zabudowy).

Infrastruktura przestrzenno-funkcjonalna i techniczna w Melnie ZZD

W Melnie ZZD z zakresu infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej znajduje się otwarty w czerwcu 2014 r. plac zabaw, stanowiący miejsce rekreacji dla najmłodszych. Na terenie sołectwa istnieje również stare trawiaste boisko do piłki nożnej. Brakuje natomiast obiektów infrastruktury społecznej typu świetlica, miejsca rekreacji, miejsca spotkań, co silnie akcentowali uczestnicy **spotkania konsultacyjnego**, które odbyło się w świetlicy w Kitnowie w dniu 7 czerwca 2016 r. Obecnie, ze względu na brak obiektów i gruntów gminnych możliwych do zaadaptowania tego typu infrastrukturę, przewidziano możliwość objęcia mieszkańców Melna ZZD działaniami planowanego do utworzenia Centrum Aktywności Lokalnej w Kitnowie.

Zdjęcie 6. Plac zabaw w Melnie ZZD

Źródło: www.gruta.pl

Przeszkodą w korzystaniu przez mieszkańców Melna ZZD ze świetlicy w Kitnowie jest obecnie zły stan drogi łączącej najkrótszą trasą obie miejscowości (nr działki 85/5, 85/2 – obręb Kitnowo, działka nr 96/1 obręb Melno, łączna długość 860 m).

W sołectwie Melno ZZD w 2015 r. liczba gospodarstw domowych wynosiła 123. Sołectwo jest w 84,6% zwodociągowane. Na terenie sołectwa istnieje sieć kanalizacyjna (137 przyłączy), brak natomiast przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 25. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane w Melnie ZZD

Podobszary rewitalizacji	Zjawiska negatywne	Potencjały
Podobszar 4: Melno ZZD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W Melnie ZZD występuje wyższy średnia dla gminy udział osób w wieku poprodukcyjnym ▪ Sołectwo wykazuje się trzecim najgorszym wynikiem w gminie pod względem udziału osób bezrobotnych względem osób w wieku produkcyjnym ▪ Dużo wyższy niż w gminie odsetek osób długotrwale bezrobotnych ▪ Wysoki poziom ubóstwa ▪ Niski poziom nauczania na poziomie gimnazjalnym ▪ Duża bierność i wysoki poziom zniechęcenia społeczności lokalnej ▪ Niekorzystna opinia o mieszkańcach Melna ZZD wśród części mieszkańców Gminy Gruta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działalność lokalnego Stowarzyszenia Mieszkańców Melna „Integracja” ▪ Dobrze zachowany zespół pałacowo-parkowy, stanowiący lokalną atrakcję turystyczną ▪ Korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego ▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o wysokim poziomie kształcenia ▪ Nowy plac zabaw dla dzieci

Rozdział 3.

Planowanie strategiczne

3.1. Wizja odnowy obszaru rewitalizacji

3.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań

3.3. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

3.4. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

3.5. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

3.6. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

3.7. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

3.8. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian

3.9. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii

3.1. Wizja odnowy obszaru rewitalizacji

Pierwszym krokiem na drodze do opracowania programu rewitalizacji w Gminie Gruta było przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy oraz wykorzystanie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2015 r. w celu poznania opinii i mieszkańców Gminy Gruta w sprawie inicjatyw społecznych przeprowadzanych na terenie gminy. Ważnym etapem w tym procesie było również poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne.

Badanie ankietowe przeprowadzone w 2015 r. pokazało, że najczęściej inicjatyw społecznych przeprowadzanych na terenie gminy jest realizowanych w zakresie: kultury i sztuki, kultury fizycznej i turystyki oraz nauki i wychowania. Praktycznie ankietowani chcieliby aby wszystkie wymienione grupy działań były realizowane na ich terenie. Na podstawie dotychczasowej praktyki można wnosić, że ankietowani nie widzieli różnicy między pracami społecznie użytecznymi, a realizacją zadań publicznych np. przez organizacje pozarządowe w ramach otwartych konkursów ofert, powierzenia zadania publicznego przez gminę organizacji pozarządowej lub realizacji projektów unijnych.

Przeprowadzone w trakcie konsultacji społecznych w 2016 r. badanie ankietowe dotyczące rewitalizacji pokazało, że najbardziej **oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji** według mieszkańców Gminy Gruta jest **aktywizacja i integracja społeczności lokalnej** poprzez zróżnicowane działania mające na celu przede wszystkim aktywizację społeczną i zawodową oraz integrację wszystkich grup wiekowych. Osiągnięcie tego celu mieszkańcy widzą przede wszystkim w wyniku **działań aktywizacyjnych i edukacyjnych** z zakresu np. kursów prawa jazdy dla mieszkańców, które umożliwią im zwiększoną mobilność oraz innych zajęć ułatwiających aktywizację zawodową. Innym wskazaniem było **zmniejszenie stopnia wykluczenia cyfrowego, podniesienie świadomości mieszkańców dotyczącej zdrowego stylu życia oraz rozwijanie pasji i zainteresowań poprzez działalność lokalnych klubów** (np. wędkarski, brydżowy). Istotne dla mieszkańców jest również **wyrównanie poziomu edukacyjnego dzieci i rozwinięcie ich umiejętności społecznych** (zajęcia integrujące), sportowych czy językowych. W celu ułatwienia podejmowania pracy przez mieszkańców należałoby z jednej strony wzmocnić **wsparcie dla przedsiębiorców**, zarówno dużych inwestorów, jak i osób fizycznych podejmujących pozarolniczą działalność gospodarczą, a z drugiej ulepszyć strukturę komunikacyjną poprzez **polepszenie jakości dróg oraz zwiększenie mobilności komunikacyjnej mieszkańców** w celu ułatwienia im dotarcia do szkół średnich oraz zakładów pracy m.in. w Grudziądzu, a także umożliwić dojazd do obiektów, w których odbywać się będą zajęcia integrujące i aktywizujące mieszkańców.

Aby ułatwić i umożliwić aktywizację i integrację społeczności lokalnej konieczne będzie **odnowienie, modernizacja oraz stworzenie infrastruktury społecznej i technicznej na potrzeby m.in. planowanych Centrów Aktywności Lokalnej** (m.in. w Kitnowie i Dąbrówce Królewskiej) w postaci stworzenia obiektów infrastruktury kulturowej (świetlice wiejskie) oraz sportowej i rekreacyjnej (boiska, siłownie zewnętrzne, place zabaw dla dzieci).

Diagnoza natomiast wskazała, że **najważniejszym**, chociaż nie jedynym, **problemem społecznym** na czterech wyznaczonych obszarach rewitalizacji jest **poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego**, wyrażający się dużym udziałem osób niesamodzielnym ekonomicznie i wymagających z tego powodu wsparcia pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze. **Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo i Mełno ZZZ** to cztery obszary, na których **udział osób korzystających z pomocy społecznej jest najwyższy w gminie**.

Na tej podstawie zdefiniowana została **wizja odnowy obszaru wymagającego rewitalizacji**, czyli obszaru czterech sołectw: Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo, Melno ZZZ, obejmująca okres do 2023 r. i odnosząca się do wszystkich sfer, w których zdiagnozowano problemy.

Dzięki realizacji zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji działań poprawi się poziom i jakość życia mieszkańców Jasiewa, Dąbrówki Królewskiej, Kitnowa i Melna ZZZ. W zmodernizowanych budynkach w Kitnowie i Dąbrówce Królewskiej powstaną Centra Aktywności Lokalnej (CAL), a w Jasiewie świetlica służąca zarówno integracji mieszkańców sołectwa, jak i ich aktywizacji zawodowej. Poprawi się dojazd do obiektów tak, aby mieszkańcy Jasiewa, Kitnowa, a zwłaszcza Melna ZZZ mogli w pełni korzystać z ich oferty.

Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w wyniku prowadzonych w CAL działań aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej, zdobędą doświadczenie zawodowe i podstawowe umiejętności praktyczne, podniosą swoje kwalifikacje zawodowe i umiejętność poruszania się po rynku pracy oraz podniosą poziom wykształcenia, co ograniczy wykluczenie społeczne i zwiększy samodzielność finansową gospodarstw domowych.

Odnowione świetlice w Jasiewie i Kitnowie oraz świetlica utworzona w Dąbrówce Królewskiej staną się lokalnymi centrami aktywności, oferującymi szeroką ofertę zajęć kulturalnych, sportowych i edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych, a także wsparcie dla osób potrzebujących w zakresie porad psychologa, prawnika czy spotkań integracyjnych dla seniorów. Społeczności lokalne zintegrują się w większym stopniu dzięki możliwości atrakcyjnych spotkań mieszkańców i wspólnym działaniom na rzecz społeczności.

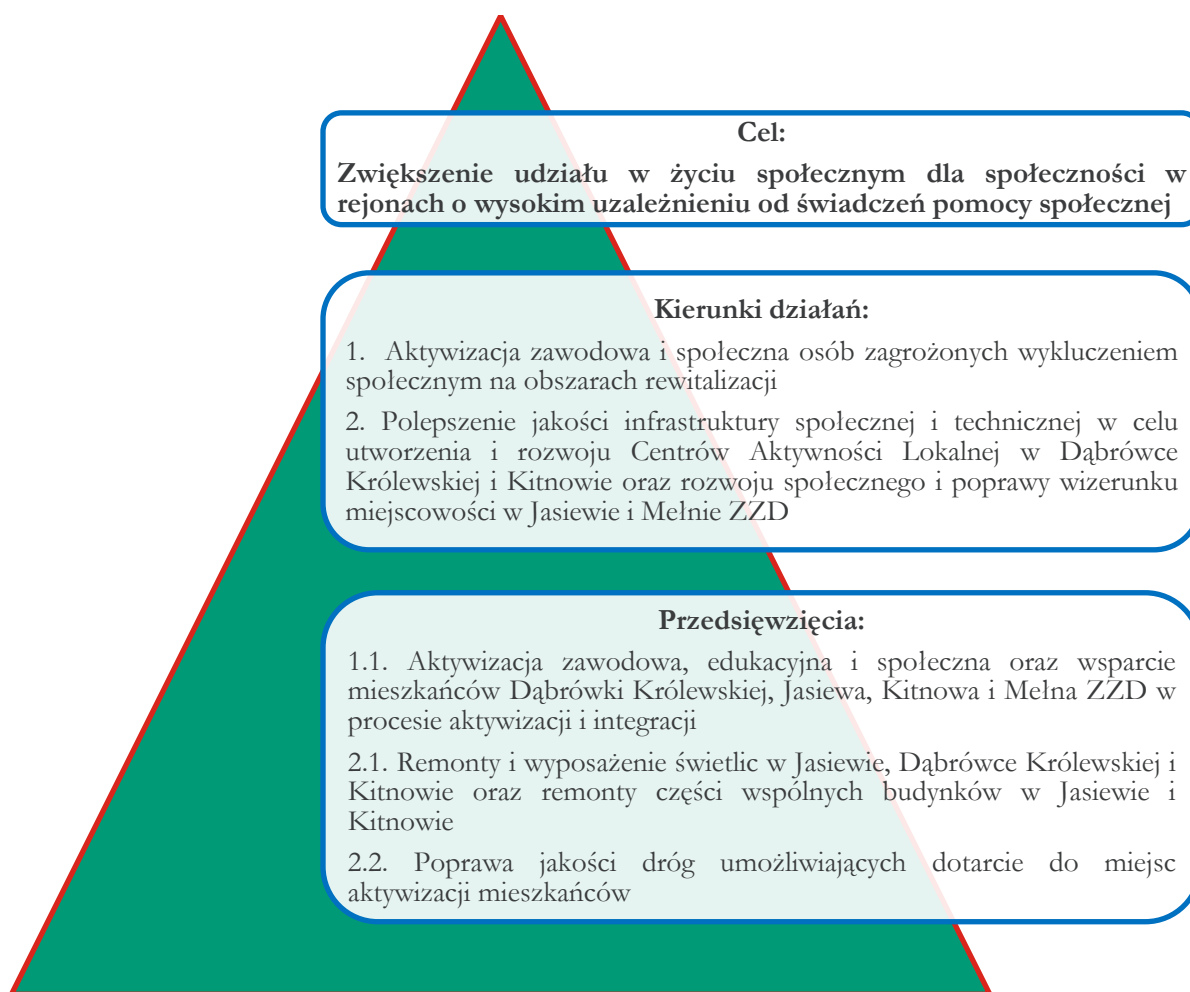
Poprawa jakości życia i aktywizacja społeczna mieszkańców obszarów zdegradowanych wpłyną pozytywnie na możliwości rozwoju gospodarczego obszarów

Wizję tę pozwolą zrealizować wyznaczone w rozdziale 3.2. *cele i kierunki działań*.

3.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy i konsultacji społecznych, wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji odnoszące się przede wszystkim do sfery społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej sformułowane cele są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023 i są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim.

Schemat 4. Cel rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy cel został opisany skwantyfikowanymi wskaźnikami, z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi planowanymi do osiągnięcia w 2023 r. Planowane wartości poszczególnych wskaźników do osiągnięcia przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Wskaźniki dla celów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – osoby	0	42
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – osoby	0	42
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – osoby	0	23
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – osoby	0	9
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – osoby	0	3
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – szt.	0	3
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – ha	0	3,7947
Długość przebudowanych dróg gminnych	0	960
Liczba odcinków przebudowanych dróg gminnych	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

Realizatorem planowanych na obszarach przedsięwzięć będą nie tylko Gmina Gruta i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grucie (w zakresie środków EFS i EFRR), ale również sołectwa (fundusz sołecki), i organizacje pozarządowe (w tym m.in. dotacje ze środków samorządu, dotacje rządowe z konkursów, środki z EFS, FIO i środki własne).

W ramach działań podejmowanych w okresie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji przewidziano m.in. następujące zadania:

- warsztaty z zakresu aktywnego poszukiwania pracy,
- warsztaty z zakresu kreowania wizerunku połączone z usługą stylisty,
- porady psychologa,
- porady prawnika,
- kursy:
 - prawo jazdy kat b, c, c+e,
 - kelner-barman-barista,
 - fryzjer,
 - obsługa kasy fiskalnej z czytnikiem,

- magazynier z obsługą kas fiskalnych z czytnikiem kodów i wózka jezdniowego wraz z wymianą butli gazowych,
- komputerowy dla osób 50+,
- warsztaty kulinarne (z udziałem znanego kucharza),
- zajęcia zumby,
- zajęcia fitness,
- zajęcia z cyklu „sprawni – niepełnosprawni (np. konkurs – „mam talent”)
- zajęcia sportowe (turnieje piłki nożnej i siatkowej, turniej tenisa stołowego),
- zajęcia plastyczne dla dzieci,
- spotkania integracyjne (seniorów),
- organizacja wypoczynku letniego i zimowego (zajęcia dla dzieci z animatorami),
- wyjazdy krajoznawcze z cyklu „poznaj swój kraj”,
- wyjazdy do kina dla dzieci i dorosłych,
- pikniki rodzinne,
- imprezy okolicznościowe- Dzień Kobiet, Wigilia dla Samotnych, Dzień Dziecka, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki.

3.3. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań niezbędne jest wskazanie głównych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

W poniższej tabeli wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne nastawione na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów. Natomiast kolejna tabela (28) zawiera zbiorczy opis tzw. uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja również pośrednio przyczyni się do osiągnięcia założonych efektów rewitalizacji.

Tabela 27. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji ²¹	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²²	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
CEL REWITALIZACJI: Zwiększenie udziału w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej									
Kierunek działań: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w na obszarach rewitalizacji									
1, 2, 3, 4	Aktywizacja zawodowa, edukacyjna i społeczna oraz wsparcie mieszkańcé	1. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Gruta	S	Gmina Gruta	Projekt będzie skierowany do mieszkańców całej gminy, w tym w szczególności do mieszkańców obszarów rewitalizowanych. W tym zakresie celem głównym projektu jest podniesienie zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym znajdujących się	Gmina Gruta (w tym obszary do rewitalizacji 1-Dąbrówka Królewska, 2 – Jasiewo,	120 000,00 (57 600,00 na obszarze rewitaliz.)	- 25 osób w Gminie Gruta (w tym 12 os. na obszarze rewitalizacji) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	Listy obecności, zaświadczenia, ankiety

²¹ 1 –Dąbrówka Królewska, 2 – Jasiewo, 3 – Kitnowo, 4 – Melno ZZD.

²² S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

	<p>w Dąbrówce Królewskiej, Jasiewa, Kitnowa i Melno ZZD w procesie aktywizacji i integracji</p>	<p>(Oś 11) Etap 1</p>			<p>w szczególnie trudnej sytuacji, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. W ramach tego przedsięwzięcia zostaną zastosowane następujące działania: 1) aktywizacja edukacyjna – skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach zdobywania i podnoszenia nowych kompetencji i umiejętności zawodowych (szkolenia i kursy zawodowe, staże zawodowe) 2) aktywizacja społeczna – treningi kompetencji i umiejętności społecznych – organizacja i finansowanie poradnictwa w zajęcia z psychologiem. 3) aktywizacja zawodowa – organizacja i finansowanie usług wspierających w formie doradcy zawodowego. Dla realizacji działań zostanie podpisane porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w Grudziądzu</p>	<p>3 – Kitnowo, 4 – Melno ZZD)</p>	<p>społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 15 osób w Gminie Gruta (w tym 7 os. na obszarze rewitalizacji) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 6 osób w Gminie Gruta (w tym 3 os. na obszarze rewitalizacji) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu - 25 osób w Gminie Gruta (w tym 12 os. na obszarze rewitalizacji) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 2 osoby w Gminie Gruta (w tym 1 os.</p>	
--	---	------------------------------	--	--	--	--	--	--

								na obszarze rewitalizacji) z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	
1, 2, 3, 4	Aktywizacja zawodowa, edukacyjna i społeczna oraz wsparcie mieszkańców w Dąbrówce, Królewskiej, Jasiewa, Kitnowa i Melna ZZD w procesie aktywizacji i integracji	2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Gruta oraz utworzenie Centrów Aktywności Lokalnej Etap 2 (Oś 11)	S	Gmina Gruta	<p>Działania w projekcie będą prowadzone poprzez zastosowanie kontraktu socjalnego, ponadto w ramach projektu planuje się utworzenie Centrów Aktywności Lokalnej w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Działania projektu będą również powiązane z obszarem rewitalizowanym.</p> <p>W ramach tego przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) aktywizacja edukacyjna – skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach zdobywania i podnoszenia nowych kompetencji i umiejętności zawodowych (szkolenia i kursy zawodowe, staże zawodowe) 2) aktywizacja społeczna - treningi kompetencji i umiejętności społecznych – organizacja i finansowanie poradnictwa, zajęcia z psychologiem. 3) aktywizacja zawodowa – organizacja i finansowanie usług wspierających w formie doradcy zawodowego. 	Centra Aktywności Lokalnej powstaną w budynkach świetlic wiejskich w Kitnowie, Melnie, Dąbrówce Królewskiej	372 158,00 (223 294,80 na obszarze rewitaliz.)	- 50 osób w Gminie Gruta (w tym 30 os. na obszarze rewitalizacji) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 28 osób w Gminie Gruta (w tym 16 os. na obszarze rewitalizacji) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 11 osób w Gminie Gruta (w tym 6 na obszarze rewitalizacji) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu	

								<p>programu Wskaźniki produktu – 50 osób w Gminie Gruta (w tym 30 os. na obszarze rewitalizacji) wraz z otoczeniem zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. - 4 osoby w Gminie Gruta (w tym 2 na obszarze rewitalizacji) z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie</p>	
<p>Kierunek działań: Polepszenie, jakości infrastruktury społecznej i technicznej w celu utworzenia i rozwoju Centrów Aktywności Lokalnej w Dąbrówce Królewskiej i Kitnowie oraz rozwoju społecznego i poprawy wizerunku miejscowości w Jasiewie i Mełnie ZZZ</p>									
2	<p>Remonty i wyposażenie świetlic w Jasiewie, Dąbrówce Królewskiej i Kitnowie oraz remonty części wspólnych budynków w Jasiewie i Kitnowie</p>	<p>3. Remont świetlicy wiejskiej oraz części wspólnych budynku wraz wyposażeniem świetlicy w Jasiewie</p>	PF	Gmina Gruta	<p>Zakres projektu będzie obejmował remont dawnej świetlicy wiejskiej w celu prowadzenia w niej działań aktywizacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem oraz remont części wspólnych budynku i wyposażenie świetlicy. Przeprowadzone zostaną następujące działania: - remont świetlicy polegający na wymianie podłóg, skuciu i położeniu tynku, malowaniu, wymianie instalacji elektrycznej w pomieszczeniu, likwidacji barier architektonicznych, zarówno w pomieszczeniach świetlicy jak i przy</p>	Podobszar 2 – Jasiewo Działka 23/11	500 000,00	<p>- 1 wsparty obiekt infrastruktury zlokalizowany na rewitalizowanych obszarach - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – działka 23/11 o pow. 0,42 ha - 50 osób korzystających ze</p>	Protokół odbioru

					<p>wejściu,</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymiana pokrycia dachowego wraz z więźbą na budynku, - remont i izolacja fundamentu, - wymiana instalacji elektrycznej części wspólnych, - wykonanie ogrzewania elektrycznego w pomieszczeniu świetlicy, - remont elewacji budynku, - remont tarasu będącego częścią świetlicy, - remont i przebudowa przewodów kominowych, - remont i przebudowa instalacji wod.-kan. części wspólnych, - remont schodów wewnętrznych i zewnętrznych budynku, budowa podjazdów na wejściach do budynku, - remont klatki schodowej budynku, - utwardzenie terenu przyległego do budynku kostką betonową - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej części wspólnych budynku. - wyposażenie świetlicy w meble, naczynia, sprzęt AGD i RTV 			zrewitalizowanych obszarów	
3	Remonty i wyposażenie świetlic w Jasiewie, Dąbrówce Królewskiej i Kitnowie oraz remonty części wspólnych budynków w Jasiewie i Kitnowie	4. Remont świetlicy wiejskiej oraz części wspólnych budynku wraz wyposażeniem świetlicy w Kitnowie	PF	Gmina Gruta	<p>Zakres projektu będzie obejmował remont świetlicy wiejskiej w celu prowadzenia w niej działań aktywizacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem oraz remont części wspólnych budynku oraz wyposażenie świetlicy. Przeprowadzone zostaną następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont wnętrza świetlicy i jej zaplecza kuchennego polegający na wymianie podłóg, skuciu i położeniu tynku, malowaniu, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej w pomieszczeniu, likwidacji barier architektonicznych zarówno 	Podobszar 3 – Kitnowo Działki nr 28/8, 28/1	650 000,00	<ul style="list-style-type: none"> - 1 wsparty obiekt infrastruktury zlokalizowany na rewitalizowanych obszarach - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 3,22 ha - 150 osób korzystających ze zrewitalizowanych 	Protokół odbioru

					<p>w pomieszczeniach świetlicy, jak i przy wejściu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymiana poszycia dachowego z dociepleniem wraz z więźbą na budynku - renowacja drewnianych elementów elewacji budynku - remont i izolacja fundamentu, - wymiana instalacji elektrycznej części wspólnych - wykonanie ogrzewania elektrycznego w pomieszczeniu świetlicy - remont i przebudowa instalacji wod-kan części wspólnych - remont schodów wewnętrznych, - remont schodów zewnętrznych budynku wraz z zadaszeniem - budowa podjazdów przy wejściach do budynku, - remont klatki schodowej budynku, - utwardzenie terenu przyległego do budynku kostką betonową - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej części wspólnych budynku - wyposażenie świetlicy i zaplecza kuchennego w meble, naczynia, sprzęt AGD i RTV 			obszarów	
1	<p>Remonty i wyposażenie świetlic w Jasiewie, Dąbrówce Królewskiej i Kitnowie oraz remonty części wspólnych budynków w</p>	<p>5. Przebudowa budynku remizy strażackiej w Dąbrówce Królewskiej z przeznaczeniem na świetlicę wiejską wraz z wyposażeniem</p>	PF	Gmina Gruta	<p>Zakres projektu będzie obejmował przebudowę budynku remizy strażackiej w celu prowadzenia w niej działań aktywizacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem oraz remont części wspólnych budynku oraz wyposażenie świetlicy. Przeprowadzone zostaną następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa i gruntowny remont pomieszczeń budynku, w tym utworzenie zaplecza gastronomicznego i sanitarnego, 	<p>Podobszar 1 – Dąbrówka Królewska Dział nr 103/2 obręb Dąbrówka Królewska</p>	400 000,00	<p>- 1 wsparty obiekt infrastruktury zlokalizowany na rewitalizowanych obszarach</p> <p>- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,1547 ha</p> <p>- 100 osób</p>	Protokół odbioru

	Jasiewie i Kitnowie				<ul style="list-style-type: none"> - termomodernizacja obiektu – ocieplenie, elewacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, założenie centralnego ogrzewania – elektryczne z pompą ciepła powietrze- powietrze, - wymiana pokrycia dachowego wraz z więźbą na budynku - remont i izolacja fundamentów - wymiana instalacji elektrycznej w budynku - remont i przebudowa instalacji kominowych - remont i przebudowa instalacji wod-kan wraz z budową przydomowej oczyszczalni ścieków - przebudowa schodów zewnętrznych wraz z budową podjazdu. - utwardzenie terenu przyległego do budynku kostką betonową - wyposażenie świetlicy w meble, urządzenia sanitarne, naczynia, sprzęt AGD i RTV 			korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	
2	Poprawa jakości dróg umożliwiających dotarcie do miejsc aktywizacji mieszkańców	6. Przebudowa drogi dojazdowej o długości 300 m do budynku świetlicy wiejskiej w Jasiewie	PF	Gmina Gruta	<p>Przedmiotem projektu jest przebudowa krótkiego odcinka drogi (300 m), prowadzącego do świetlicy wiejskiej w Jasiewie. Prace budowlane obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyrównanie, - nasypianie kruszywa celem podwyższenia poziomu drogi - położenie warstwy bitumicznej na całej długości drogi. 	Podobszar 2 – Jasiewo Działka 23/11	50 000,00	- Długość przebudowanych dróg gminnych – 300 m.	Protokół odbioru
3	Poprawa jakości dróg umożliwiających dotarcie do miejsc aktywizacji mieszkańców	7. Przebudowa drogi dojazdowej z miejscowości Mełno ZZD do miejscowości Kitnowo o długości 860 m	PF	Gmina Gruta	<p>Przedmiotem projektu jest przebudowa krótkiego odcinka drogi (860 m), prowadzącego z Mełna ZZD do świetlicy wiejskiej w Jasiewie, w której będą odbywały się zajęcia aktywizacyjne dla mieszkańców obu miejscowości. Prace budowlane obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyrównanie, - nasypianie kruszywa celem podwyższenia 	Podobszar 3 – Kitnowo nr działki 85/5, 85/2 – obręb Kitnowo, działka nr 96/1 obręb	120 000,00	- Długość przebudowanych dróg gminnych – 860 m	Protokół odbioru

					poziomu drogi - położenie warstwy bitumicznej na całej długości drogi.	Mełno			
--	--	--	--	--	--	-------	--	--	--

Tabela 28. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ²³	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁴	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
CEL REWITALIZACJI: Zwiększenie udziału w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej			
Kierunek działań: Aktywizacja zawodowa, edukacyjna i społeczna oraz wsparcie mieszkańców Dąbrówki Królewskiej, Jasiewa, Kitnowa i Mełna ZZD w procesie aktywizacji i integracji			
1,2,3,4	1.	S	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Gruta (OSI)
1,2,3,4	2.	S	Rozwój niestacjonarnych usług nad osobami zależnymi na terenie Gminy Gruta (PI 9iv)
1,2,3,4	3.	S	Realizacja działań na rzecz rewitalizacji prowadzonych przez inne niż gmina podmioty (sołectwa, NGO itp.)
4	4.	PF	Rozwój infrastruktury społecznej na terenie sołectwa Mełno ZZD (w razie uzyskania obiektów/terenów przez gminę)

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

Zgodnie z art.15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w Gminnym Programie Rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki.

²³ 1 –Dąbrówka Królewska, 2 – Jasiewo, 3 – Kitnowo, 4 – Mełno ZZD.

²⁴ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

3.4. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym oraz komplementarnością źródeł finansowania. Zastosowano również tzw. formułę projektów zintegrowanych, która polega na tym, że w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych są one jedynie niezbędną bazą umożliwiającą realizację projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, ukierunkowanych na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji. Poniższe schematy przedstawiają koncepcję zintegrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z projektami realizowanymi w ramach tych przedsięwzięć.

Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji w sołectwach Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo i Melno ZZD. Zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji, gdyż z efektów rewitalizacji przestrzennej (ze zmodernizowanej infrastruktury) będą korzystać nie tylko mieszkańcy danego obszaru, ale również mieszkańcy innych miejscowości, przedsiębiorcy i turyści. Dzięki tak dużemu promieniowaniu zaplanowanych projektów zapewnione zostanie, że program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na całą gminę. Projekty te będą mieć pozytywny wpływ na obszar i mieszkańców gminy, przyczynią się do zwiększenia integracji i aktywizacji społeczności lokalnych, zarówno wewnątrz sołectwa, jak i na poziomie gminnym.

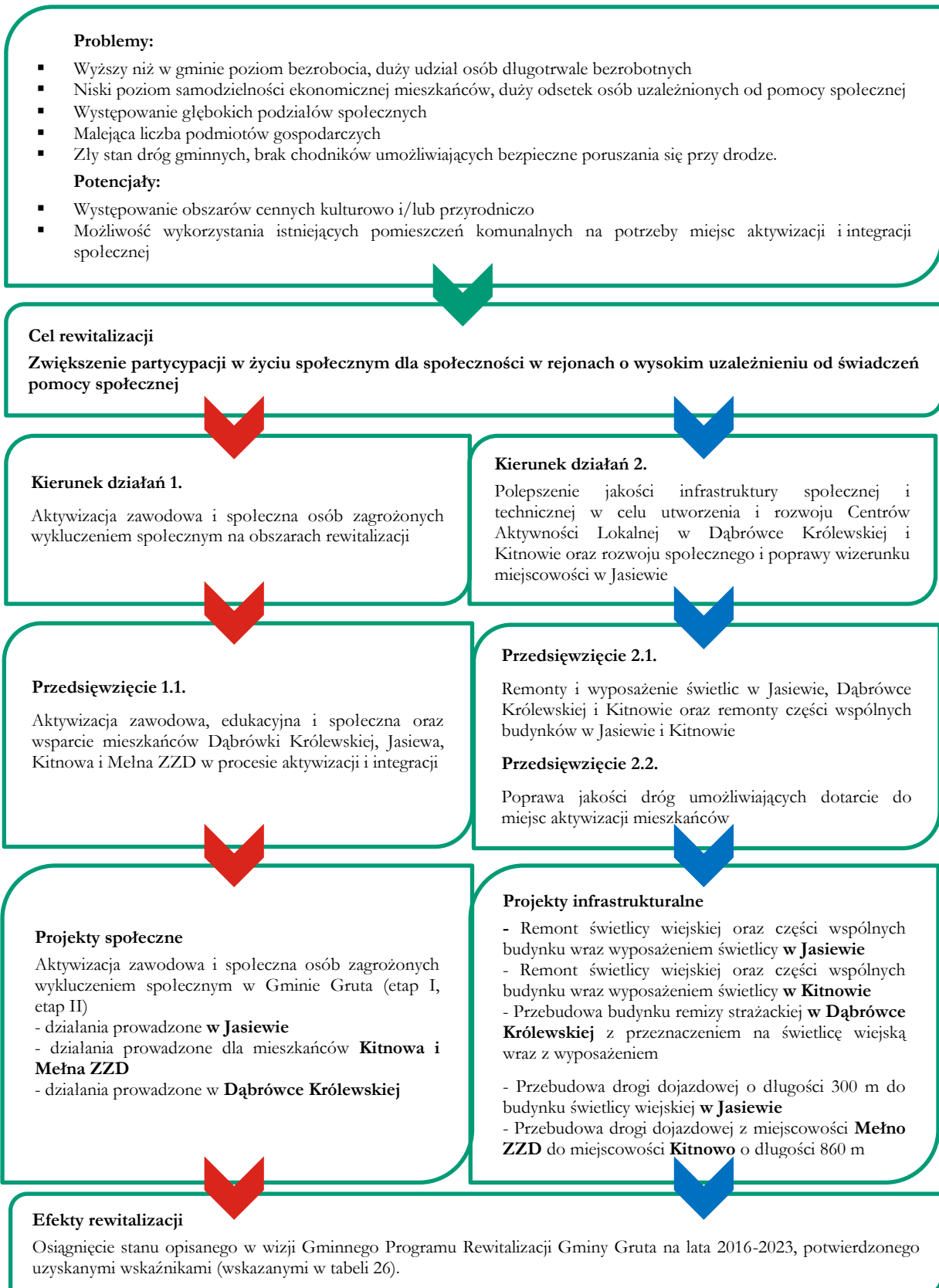
Prowadzone działania nie spowodują przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne obszary. Nie będą również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa

Projekty rewitalizacyjne zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 stanowią wzajemne dopełnienie tematyczne tak, aby oddziaływały na obszar rewitalizacji w niezbędnych aspektach: społecznym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy (a nie fragmentaryczny), a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziale 3.2. *Cele rewitalizacji i kierunki działań.*

Komplementarność problemową podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny w innych niż zaplanowane aspektach zapewni każdorazowa koordynacja tematyczna i organizacyjna działań administracji, biorąca pod uwagę zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta. Należy wskazać, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

Schemat 5. Koncepcja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przedstawiony w rozdziale 3.7. *System zarządzania realizacją programu rewitalizacji* został zaprojektowany w taki sposób, aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorców i mieszkańców) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Gminy Gruta, w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

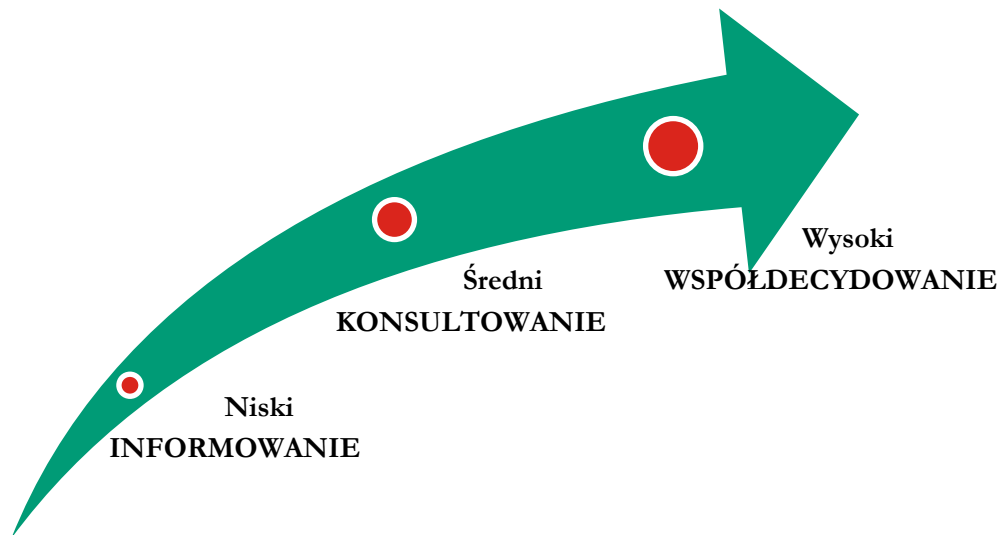
Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności (FS), środków własnych gminy, sołectw (funduszy sołeckich) i organizacji pozarządowych (w tym m.in. dotacji ze środków samorządu, dotacji rządowych z konkursów, środków z EFS, FIO i środków własnych). Niewykluczone jest również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

3.5. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja powinna być ukierunkowana na możliwie dojrzałe formy uczestnictwa społeczności w podejmowaniu decyzji, które jej dotyczą.

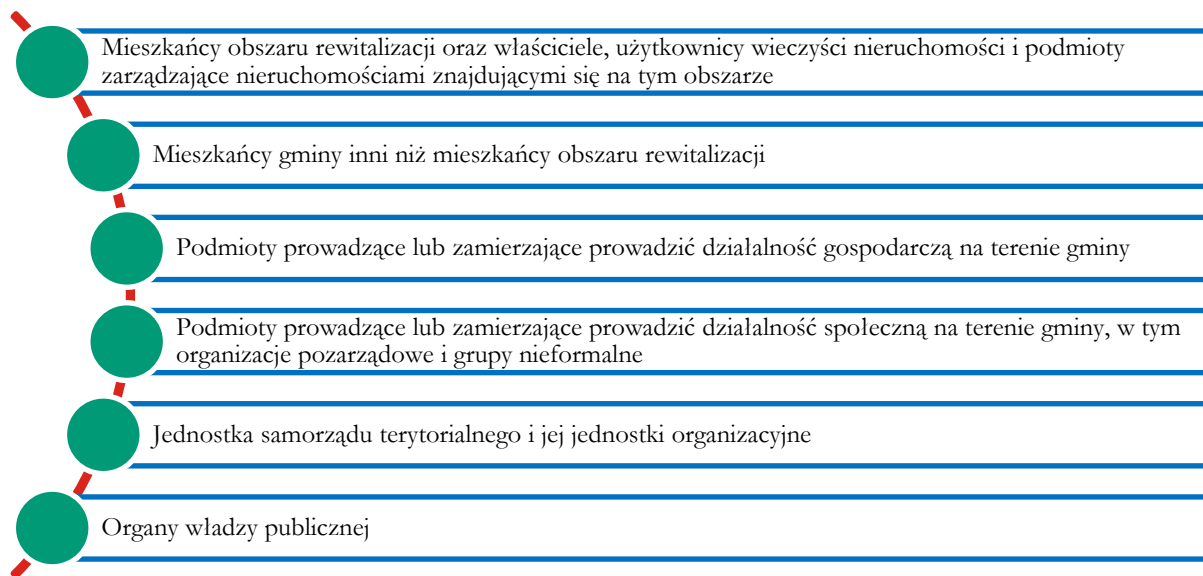
Schemat 6. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną

Źródło: Opracowanie własne

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji powinny zapewniać jak najszerszy i aktywny udział interesariuszy rewitalizacji na każdym etapie prac. Na etapie diagnozowania i programowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 był to **udział interesariuszy rewitalizacji w konsultacjach społecznych**, natomiast na etapie wdrażania i monitorowania przewidziany jest **udział interesariuszy rewitalizacji w pracach Komitetu Rewitalizacji** oraz, w miarę potrzeby, konsultacje społeczne na obszarach rewitalizowanych.

Schemat 7. Interesariusze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Konsultacje społeczne, jako nieodłączny element procesu wyznaczania obszaru rewitalizacji oraz przygotowania programu rewitalizacji, były prowadzone zgodnie z zasadami Kanonu Konsultacji Społecznych, przebiegając w duchu dialogu obywatelskiego, wzajemnego szacunku i poszanowania odmiennych racji (**dobra wiara**). Wszyscy interesariusze rewitalizacji zainteresowani tematyką rewitalizacji mogli wziąć udział w konsultacjach, np. poprzez uczestnictwo w spotkaniach i wyrażać swoje poglądy i zgłosić uwagi (**powszechność**). W trakcie konsultacji były prezentowane informacje o celach prowadzonych konsultacji, ich przebiegu, formach w jakich będą prowadzone, a informacje były powszechnie dostępne, np. poprzez stronę internetową gminy (**przejrzystość**). Podczas konsultacji był prowadzony dialog z interesariuszami, uwzględniający wyczerpujące odpowiedzi na pytania, wnioski i uwagi zgłaszane podczas spotkań konsultacyjnych (**responsywność**). Organizatorem i podmiotem prowadzącym proces konsultacji był Urząd Gminy Gruta poprzez wyznaczony zarządzeniem Wójta²⁵ zespół pracowników przy udziale liderów lokalnej społeczności (**koordynacja**). Konsultacje prowadzono już na etapie diagnozowania, na którym przedstawiono wszystkie etapy prac nad programem, dzięki czemu na etapie programowania sposób ich prowadzenia był zapowiedziany i jasno określony (**przewidywalność**). Ostateczny kształt dokumentu został wypracowany w toku konsultacji, podczas, których zgłaszano różne uwagi i stanowiska; niniejszy program reprezentuje interes publiczny i dobro ogólne (**poszanowanie interesu ogólnego**).

3.5.1. Formy partycypacji społecznej na etapie diagnozowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne zostały poprzedzone obwieszczeniem Wójta Gminy Gruta w sprawie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, opublikowanym w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Gruta w dniu 17.05.2016 r. Informacja o konsultacjach została zamieszczona również na stronie internetowej gminy w zakładce „Program rewitalizacji Gminy Gruta” oraz na tablicach ogłoszeń w poszczególnych miejscowościach.

Konsultacje trwały 30 dni kalendarzowych, **od 24 maja 2016 r. do 23 czerwca 2016 r.**

Tabela 29. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
<p>Ankiety</p> 	<p>W trakcie 30-dniowych konsultacji społecznych projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, przeprowadzono ankietę dotyczącą OZ i OR. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych Gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankietę przeprowadzono także podczas spotkań konsultacyjnych. Ankieta była dostępna od 24 maja 2016 r. do 23 czerwca 2016 r. na stronie internetowej gminy w zakładce „Program rewitalizacji Gminy Gruta” oraz w siedzibie Urzędu Gminy. Wypełnioną ankietę można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć bezpośrednio do Urzędu Gminy Gruta. W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 31 osób z miejscowości położonych na terenie Gminy Gruta. Wyniki przeprowadzonej ankiety przedstawia załącznik nr 1.</p>
<p>Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej</p>	<p>W trakcie trwania konsultacji społecznych projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji interesariusze mieli przez 30 dni możliwość wnoszenia uwag do projektu i udostępnionej treści diagnozy za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 2). Formularz uwag był dostępny na stronie internetowej gminy w zakładce „Program</p>

²⁵ Zarządzenie Wójta Gminy Gruta nr 22/2016 z dnia 8 kwietnia 2016r., zmienione zarządzeniem nr 51/2016 z dnia 6 września 2016 r.

	<p>rewitalizacji Gminy Gruta” oraz w siedzibie Urzędu Gminy. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć bezpośrednio do Urzędu Gminy.</p>
<p>Spotkania</p>	<p>W dniu 7 czerwca 2016 r. w miejscowościach Jasiewo, Dąbrówka Królewska, i Kitnowo odbyły się spotkania konsultacyjne. W konsultacjach wzięły udział 32 osoby. Podczas spotkań interesariusze zainteresowani procesem rewitalizacji zostali zapoznani z problematyką wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru przeznaczonego do rewitalizacji, a także mieli możliwość zaprezentowania swoich opinii i pomysłów oraz zgłoszenia uwag do omawianych dokumentów. W celu ułatwienia zrozumienia prezentowanych treści i odniesienia się do nich, na spotkaniach wykorzystano wizualizację w postaci prezentacji graficznej. Przebieg spotkania wyglądał następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powitanie uczestników spotkania, • Etapy prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, • Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją, • Zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na mapie, • Omówienie kryzysowych zjawisk w sferze społecznej, kryzysowych zjawisk w pozostałych sferach, potencjalów i problemów, • Debata (omówiona poniżej), • Ankieta (omówiona powyżej), • Zapowiedź kolejnych konsultacji społecznych i pożegnanie uczestników.
<p>Debaty</p>	<p>Debata była jednym z elementów spotkania z mieszkańcami. Uczestnicy debaty starali się odpowiedzieć na następujące pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są plusy i minusy zamieszkiwania w danej miejscowości – dobre i złe strony tego obszaru? • Jak dany obszar powinien wyglądać w przyszłości? • Jakie cele rozwojowe należy postawić? • Jakie przedsięwzięcia należy podjąć w ramach rewitalizacji aby osiągnąć cele i zrealizować wizję?

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 7. Spotkania konsultacyjne podczas etapu diagnozowania

Fot.: M. Muramska, J. Wojciechowska

Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej gminy w zakładce „Program rewitalizacji Gminy Gruta” oraz dostępny w siedzibie Urzędu Gminy Gruta. Uwaga, jaka wpłynęła za pośrednictwem formularza konsultacji dotyczyła niezgodności opisu istniejącej infrastruktury społecznej. Pan Ryszard Sobociński wskazał, że w sołectwie Melno ZZD nie ma świetlicy wiejskiej oraz że znajduje się tam boisko sportowe. Oba wskazania zostały uwzględnione w diagnozie.

3.5.2. Formy partycypacji społecznej na etapie programowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Kolejne konsultacje społeczne dotyczące projektu programu rewitalizacji oraz powołania Komitetu Rewitalizacji zostaną przeprowadzone na przełomie września i października 2016 r. w tym czasie wszyscy zainteresowani będą mogli zgłaszać swoje uwagi i propozycje zmian do projektu dokumentu, odbędą się również spotkania z mieszkańcami obszarów rewitalizacji celem przedstawienia wyników prac oraz ostatecznej listy projektów jakie zgłosili do zamieszczenia w programie. Odbędą się również dyskusje na temat wdrażania programu w gminie, sposobów zarządzania programem i form udziału interesariuszy w pracach nad jego realizacją (m.in. powołanie Komitetu Rewitalizacji).

Tabela 30. Formy konsultacji społecznych wykorzystane w procesie przygotowania programu na etapie programowania (do uzupełnienia po zakończeniu konsultacji)

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej 	
Spotkania 	
Uwagi ustne 	

Źródło: Opracowanie własne

3.5.3. Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji

W celu utrzymania zainteresowania społeczeństwa rewitalizacją oraz zapewnienia wszystkim interesariuszom wiedzy i możliwości uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania programu prowadzone będą działania informujące o realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w programie, stanie wdrażania i realizacji programu i pracach Komitetu Rewitalizacji. Informacje te będą **podawane i konsultowane** na zebraniach soleckich, zamieszczane na stronie internetowej gminy w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Gruta” oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Umożliwią one bieżący udział interesariuszy w procesie wdrażania, a zwłaszcza monitorowania programu rewitalizacji.

W myśl zapisów Ustawy o rewitalizacji powołanie **Komitetu Rewitalizacji** jest również specyficzną formą udziału społecznego w procesie rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji stanowi swoiste forum współpracy mieszkańców z władzami Gminy w sprawach dotyczących przeprowadzania i oceny rewitalizacji. Opinie i dyskusje w ramach Komitetu na temat zaplanowanych w programie rozwiązań, sposobu ich realizacji oraz ewaluacji rewitalizacji mają pomóc w prawidłowym ukształtowaniu przebiegu procesu rewitalizacji.

W terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Gminy uchwali, skonsultowane na etapie programowania, zasady wyznaczania składu oraz regulaminu Komitetu Rewitalizacji. Uchwała o powołaniu Komitetu Rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego.

Niezwłocznie po uchwaleniu zasad wyznaczania i regulaminu Komitetu Rewitalizacji Wójt Gminy Gruta w drodze zarządzenia powoła Komitet Rewitalizacji. Nabór na jego członków będzie prowadzony w myśl zapisów powołanej uchwały. Będzie to nabór otwarty, każdy interesariusz będzie mógł zgłosić się do udziału w pracach Komitetu. Podjęte zostaną kroki celem zapewnienia udziału w pracach Komitetu możliwie jak najszerszego grona interesariuszy rewitalizacji. W skład Komitetu wejdą przedstawiciele interesariuszy, m.in.: mieszkańców obszarów rewitalizacji, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, Rady Gminy Gruta, Urzędu Gminy w Grucie oraz jej jednostek organizacyjnych. Jeśli komitet będzie zajmował stanowisko w sprawie projektów dokumentów, za których opracowanie odpowiedzialny jest wójt, w głosowaniu nie będą brać udziału przedstawiciele gminy i gminne jednostki organizacyjne.

Komitet Rewitalizacji będzie funkcjonował do zakończenia prac związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023. Sposób działania Komitetu określa regulamin będący załącznikiem do uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

3.6. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 31. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ²⁶	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne	
1,2,3,4	I kw. 2017- I kw. 2018	1. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Gruta (Oś 11)	S	Aktywizacja zawodowa, edukacyjna i społeczna oraz wsparcie mieszkańców Dąbrówki Królewskiej, Jasiewa, Kitnowa i Melna ZZD w procesie aktywizacji i integracji	Gmina Gruta	120 000,00 (w tym 57 600,00 na obszarze rewitaliz.)	95	114 000,00	114 000,00	0,00	Budżet Gminy 6 000,00	0,00
1, 3, 4	I kw. 2019- I kw. 2021	2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Gruta oraz utworzenie Centrów Aktywności Lokalnej (Oś 11)	S	Aktywizacja zawodowa, edukacyjna i społeczna oraz wsparcie mieszkańców Dąbrówki Królewskiej, Jasiewa, Kitnowa i Melna ZZD w procesie aktywizacji i integracji	Gmina Gruta	372 158,00 (223 294,80 na obszarze rewitaliz.)	95	353 550,10	353 550,10	0,00	Budżet Gminy 18 607,90	0,00
2	I kw. 2017- IV kw. 2018	3. Remont świetlicy wiejskiej oraz części wspólnych	PF	Remonty i wyposażenie świetlic w Jasiewie, Dąbrówce Królewskiej	Gmina Gruta	500 000,00	85	425 000,00	0,00	425 000,00	Budżet Gminy 75 000,00	0,00

²⁶ 1 – Dąbrówka Królewska, 2 – Jasiewo, 3 – Kitnowo, 4 – Melno ZZD.

²⁷ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) 26	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne	
		budynku wraz wyposażeniem świetlicy w Jasiewie		i Kitnowie oraz remonty części wspólnych budynków w Jasiewie i Kitnowie								
3	III kw. 2017 – IV kw. 2018	4. Remont świetlicy wiejskiej oraz części wspólnych budynku wraz wyposażeniem świetlicy w Kitnowie	PF	Remonty i wyposażenie świetlic w Jasiewie, Dąbrówce Królewskiej i Kitnowie oraz remonty części wspólnych budynków w Jasiewie i Kitnowie	Gmina Gruta	650 000,00	85	552 500,00	0,00	552 500,00	Budżet Gminy 97 500,00	0,00
1	III kw. 2017 – IV kw. 2018	5. Przebudowa budynku remizy strażackiej w Dąbrówce Królewskiej z przeznaczeniem na świetlicę wiejską wraz z wyposażeniem	PF	Remonty i wyposażenie świetlic w Jasiewie, Dąbrówce Królewskiej i Kitnowie oraz remonty części wspólnych budynków w Jasiewie i Kitnowie	Gmina Gruta	400 000,00	85%	400 000,00	0,00	340 000,00	Budżet Gminy 60 000,00	0,00
2	III kw. 2017 – IV kw. 2018	6. Przebudowa drogi dojazdowej o długości 300 m do budynku świetlicy wiejskiej w Jasiewie	PF	Poprawa jakości dróg umożliwiających dotarcie do miejsc aktywizacji mieszkańców	Gmina Gruta	50 000,00	85	42 500,00	0,00	42 500,00	Budżet Gminy 7 500,00	0,00

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ²⁶	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne	
3		7. Przebudowa drogi dojazdowej z miejscowości Mełno ZZZ do miejscowości Kitnowo o długości 860 m	PF	Poprawa jakości dróg umożliwiających dotarcie do miejsc aktywizacji mieszkańców	Gmina Gruta	120 000,00	85	102 000,00	0,00	102 000,00	Budżet Gminy 18 000,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

Tabela 32. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ²⁸	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁹	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
1, 2, 3, 4	1	S	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Gruta (OSI)	675 000,00	X		Budżet Gminy	
1, 2, 3, 4	2	S	Rozwój niestacjonarnych usług nad osobami zależnymi na terenie Gminy Gruta (PI 9iv)	700 000,00	X		Budżet Gminy	
1,2,3,4	3.	S	Realizacja działań na rzecz rewitalizacji prowadzonych przez inne niż gmina podmioty (sołectwa, NGO itp.)	Brak danych			Fundusze sołeckie, środki NGO	X
4	4.	PF	Rozwój infrastruktury społecznej na terenie sołectwa Mełno ZZZ (w razie uzyskania obiektów/terenów przez gminę)	Brak danych			X	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

²⁸ 1 – Dąbrówka Królewska, 2 – Jasiewo, 3 – Kitnowo, 4 – Mełno ZZZ.

²⁹ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

3.7. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Złożoność procesu rewitalizacyjnego wymaga właściwego zarządzania w celu uzyskania zamierzonych efektów rewitalizacji oraz odpowiadających im kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania

Po podjęciu uchwały przez Radę Gminy w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 i pozytywnej ocenie Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2020, rozpocznie się etap wdrażania programu i monitorowanie postępów. Etap ten potrwa do roku 2023 lub wcześniejszego zrealizowania celów programu.

W myśl art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości Gminy, stanowią jej zadania własne. Wszelkie koszty związane z zarządzaniem programem będą pokrywane z budżetu Gminy.

Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań i sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie przez interesariuszy skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Charakterystyka interesariuszy i mechanizmy partycypacyjne zostały opisane w rozdziale 3.5. *Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.*

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji główne podmioty, na których spoczywa obowiązek sprawnego przygotowania, a następnie wdrożenia programu to:

- **Wójt Gminy Gruta,**
- **Rada Gminy Gruta,**
- **Komitet Rewitalizacji.**

Tabela 33. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji

Podmiot	Zadania
Wójt Gminy Gruta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzenie lub zmiana gminnego programu rewitalizacji, ocena aktualności i stopnia jego realizacji, ▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia gminnego programu rewitalizacji, ▪ Występowanie do instytucji wskazanych w art. 17 ustawy o rewitalizacji o zaopiniowanie projektu gminnego programu rewitalizacji, ▪ Prowadzenie konsultacji społecznych, ▪ Powołanie w drodze zarządzenia Komitetu Rewitalizacji, ▪ Zapewnienie obsługi organizacyjnej Komitetu Rewitalizacji, ▪ Złożenie wniosku do Rady Gminy o ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (fakultatywnie).
Rada Gminy Gruta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ▪ Zatwierdzenie i uchwalenie gminnego programu rewitalizacji, ▪ Uchwalenie zasad wyznaczania składu i zasad działania Komitetu Rewitalizacji, ▪ Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w gminnym programie rewitalizacji, służących realizacji zadań własnych Gminy, do załącznika do uchwały

	<p>w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uchwalanie zmian gminnego programu rewitalizacji, ▪ Podjęcie uchwały o uchynieniu gminnego programu rewitalizacji w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.
Komitet Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji (KR) zapewniające wylanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli, określi w drodze uchwały Rada Gminy w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia gminnego programu rewitalizacji. ▪ KR stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji ▪ KR pełni rolę opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Gruta

Źródło: Opracowanie własne

Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Koordynatorem całego procesu rewitalizacji jest Urząd Gminy Gruta, który jako instytucja samorządowa posiada odpowiedni potencjał organizacyjny oraz doświadczenie niezbędne do realizacji tego zadania. Zarządzenie Wójta Gminy Gruta nr 22/2016 z dnia 8 kwietnia 2016r.³⁰ zmienione zarządzeniem nr 51/2016 z dnia 6 września 2016 r. powołało Zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gruta, składający się z pracowników Urzędu Gminy odpowiedzialnych za wsparcie wszystkich omówionych wyżej organów w realizacji ich zadań związanych z rewitalizacją.

Na tym etapie Zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Gruta będzie zajmował się integrowaniem wszystkich działań o charakterze rewitalizacyjnym, zachodzących na obszarze Gminy Gruta oraz będzie zapewniał wsparcie merytoryczne podczas wdrażania programu.

Najważniejsze zadania **Koordynatora Zespołu, jako reprezentanta Urzędu Gminy w procesie rewitalizacji** zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, zostały przedstawione poniżej.

Tabela 34. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji

Podmiot	Zadania
Koordynator Zespołu ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Współpraca ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację programu ▪ Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek gminy oraz strony społecznej ▪ Współpraca z Komitetem Rewitalizacji w sprawach związanych z przygotowaniem, prowadzeniem i oceną rewitalizacji ▪ Przygotowywanie w uzasadnionych przypadkach projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów ▪ Promocja programu ▪ Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu ▪ Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów ▪ Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu ▪ Współpraca z innymi referatami Urzędu Gminy Gruta w zakresie realizacji programu

Źródło: Opracowanie własne

Wdrażanie gminnego programu rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem

³⁰ Zmienione zarządzeniem Wójta Gminy Gruta nr 51/2016 z dnia 6 września 2016 r.

podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania także w procesie monitoringu i oceny programu (przede wszystkim zapewnienie zgodności z harmonogramem realizacji programu rewitalizacji).

Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy Gruta, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp.

Schemat 8. System wdrażania programu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

System informacji i promocji

Partycypacja społeczności lokalnej (szczegółowo opisana w rozdziale 3.5.) na każdym etapie powstawania i realizacji programu rewitalizacji odgrywa niezmiernie istotną rolę, dostarczając najbardziej rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie są możliwe do uzyskania na podstawie jedynie analizy danych statystycznych. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy zainteresowanych udziałem w programie (m.in. organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, mieszkańców) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami i interesami. Dlatego też niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji o kształcie, jaki powinna przybrać rewitalizacja za pomocą różnorodnych instrumentów promocyjnych i informacyjnych.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozdzielnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu przyniósł spodziewane efekty, konieczne jest prowadzenie szeregu działań, skupiających się przede wszystkim na:

- **Organizacji zebrań z mieszkańcami** zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowią mają forum wymiany informacji i pomysłów na działania rewitalizacyjne,

- **Publikowaniu informacji i ogłoszeń** o wszelkich sprawach związanych z rewitalizacją,
- **Wykorzystaniu możliwości kontaktu elektronicznego** w postaci publikacji na stronach internetowych.

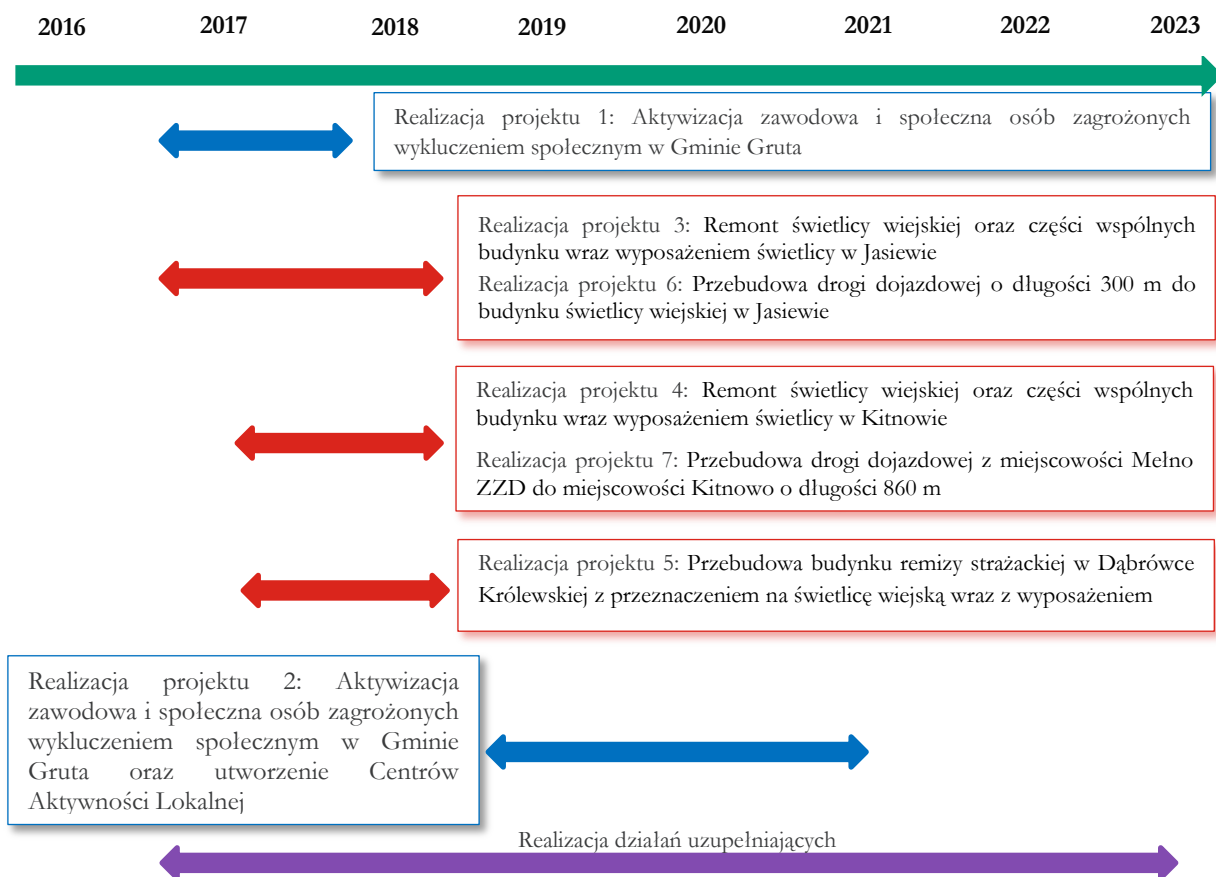
Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji programu. Stosowane instrumenty informacji i promocji programu rewitalizacji w powiązaniu z zaawansowanymi metodami partycypacji, takimi jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach czy kontrola obywatelska przyczynią się do wyłonienia na obszarach rewitalizacji lokalnych liderów.

Wszelkie formy partycypacji społecznej, w połączeniu z formami informacji i promocji, mają na celu pobudzenie i aktywizację społeczności na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i doświadczenia wszystkich interesariuszy, tak aby wszelkie podejmowane działania prowadziły do urzeczywistnienia wizji obszaru po rewitalizacji.

Ramowy harmonogram realizacji programu

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 obejmuje okres od 2016 r. kiedy zostały rozpoczęte prace nad programem do końca 2023 r., czyli do planowanego zakończenia realizacji projektów wynikających z programu. Szczegółowe informacje na temat realizacji programu wynikają z rozdziału 3.6. *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.*

Schemat 9. Ramowy harmonogram realizacji programu

Źródło: Opracowanie własne

3.8. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian

System monitoringu i oceny skuteczności działań

Monitoring stanowi integralną część zarządzania i ewaluacji postępów programu rewitalizacji, zapewniającą prawidłowość jego realizacji. Zgodnie z zapisami art. 22 Ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji podlega ocenie stopnia realizacji dokonywanej przez Wójt co najmniej raz na trzy lata. Ocena sporządzona przez Wójt podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej.

Monitoring procesów rewitalizacji to stałe badanie przebiegu jego postępów podczas pojawiania się założonych produktów. Celem monitoringu jest zidentyfikowanie ewentualnych opóźnień lub odejść od założonego planu, co pozwala na bieżącą poprawę sytuacji i powrót do ścieżki nakreślonej w programie rewitalizacji.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za system monitoringu rewitalizacji jest Zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Gruta. Do jego zadań należy: gromadzenie danych, przechowywanie ich w swoich bazach danych, a następnie przetwarzanie i analiza. Zebrane informacje oraz płynące z nich wnioski służą do opracowania raportu z monitorowania, do którego wgląd mają później wszyscy zainteresowani.

Ewaluacja stanowi ocenę procesu rewitalizacji na poszczególnych etapach, dokonaną poprzez zaplanowane badanie społeczno-ekonomiczne. Proces rewitalizacji analizowany jest pod kątem jego skuteczności i efektywności, natomiast osiągnięte rezultaty – z punktu widzenia użyteczności, trwałości i trafności. Ewaluacji można dokonywać na różnych etapach:

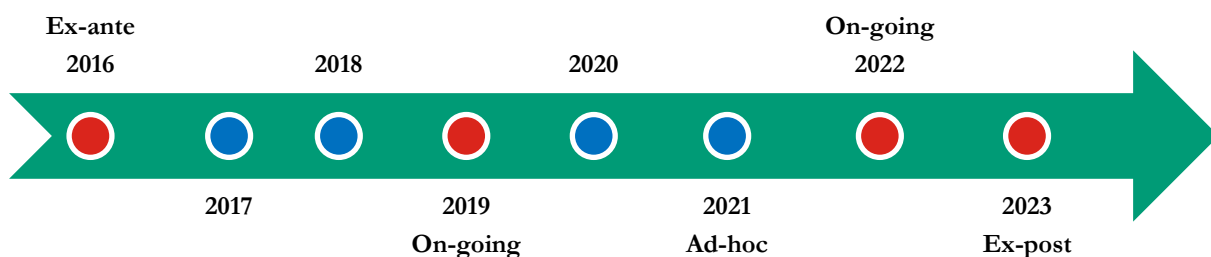
Ex-ante – przed wdrożeniem gminnego programu rewitalizacji, w celu stworzenia bazy, do której porównywane będą wyniki ewaluacji po zakończeniu przedsięwzięcia,

On-going – w trakcie wdrażania gminnego programu rewitalizacji, na zakończenie poszczególnych etapów, niosących za sobą pewne wyniki,

Ex-post – po zakończeniu realizacji gminnego programu rewitalizacji, a zatem typowa ocena dokonywana na zakończenie projektu, służąca wskazaniu wyników programu

Ad-hoc – okolicznościowo, doraźnie – dokonywana we wcześniej nieprzewidywanych momentach, realizowana wskutek nagłej potrzeby.

Schemat 10. Monitoring na różnych etapach realizacji programu

Źródło: Opracowanie własne.

Wszystkie projekty objęte programem rewitalizacji będą podlegały jednakowemu systemowi oceny. Odpowiedzialny za to będzie wyznaczony pracownik Urzędu Gminy Gruta. Do jego obowiązków należeć będzie także wykonanie wzoru formularza oceny projektu, który będzie wypełniany przez poszczególne podmioty wykonujące projekty rewitalizacyjne. Umożliwi to oszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie

i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Gromadzenie kart projektów inwestycji już zrealizowanych pozwoli ocenić ich skuteczność oraz zdefiniować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Stanowiąc to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Ze względu na cel i charakter, gminny program rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym.

Sytuacje, w których konieczna może być zmiana programu to m.in.:

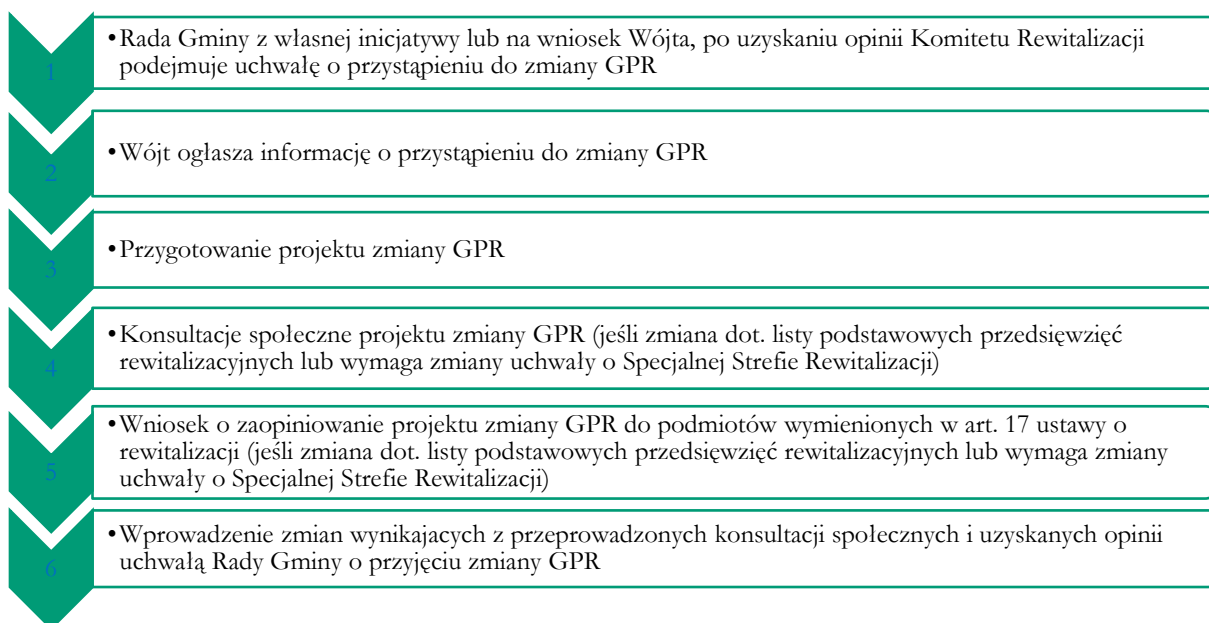
- Zmiana aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy,
- Nowo zidentyfikowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszarów kryzysowych,
- Wzrost bądź spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- Konieczność dostosowania działań do możliwości budżetu Gminy oraz dostępności środków zewnętrznych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, w przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy Gruta z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji. Zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

Zmiana gminnego programu rewitalizacji wymaga uzyskania opinii oraz przeprowadzania konsultacji społecznych jeżeli dotyczy:

- Przedsięwzięć zawartych na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- Zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (w przypadku gdy Strefa została ustanowiona).

Schemat 11. Procedura wprowadzania zmian do gminnego programu rewitalizacji

Źródło: *Opracowanie własne*

3.9. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii

Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko³¹ projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 zostanie przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy celem **uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**.

Gminny Program Rewitalizacji a ochrona zabytków

Na obszarach rewitalizacji znajdują się obiekty i tereny zabytkowe, wpisane do rejestru zabytków, ujęte w ewidencji zabytków lub wskazane do objęcia ochroną ustaleniami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wszelkie prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie i restauratorskie, a także inne działania, które mogłyby prowadzić do naruszenia lub zmiany wyglądu obiektów i terenów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, ujętych w ewidencji zabytków lub wskazane do objęcia ochroną ustaleniami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, będą prowadzone zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków.

W przypadku **obiektów i terenów objętych ochroną zabytków** przed planowanymi pracami polegającymi m. in. na remoncie, budowie, modernizacji, iluminacji świetlnej, zagospodarowaniu terenu oraz rewaloryzacji parków skwerów zieleni, gmina każdorazowo wystąpi do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o **zalecenia konserwatorskie**. Wskazane prace będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków**.

Gminny Program Rewitalizacji a ochrona przyrody

Na obszarach rewitalizacji, na których **występują formy ochrony przyrody**, wszelkie podejmowane działania będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów** dotyczących ustanowionych form ochrony przyrody.

Gminny Program Rewitalizacji a obszary szczególnie zagrożone powodzią

Zagrożenie powodziowe związane jest z obszarami zagrożonymi zalaniem ze strony rzeki Osy.

Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi 1% - tzw. woda stuletnia (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat).³² Inwestycje prowadzone na obszarach

³¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami

³² Wstępna ocena ryzyka powodziowego, opracowana w ramach projektu „Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK) finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Projekt realizowany jest przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - PIB (IMGW) w konsorcjum z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej (KZGW), Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii (GUGiK), Rządowym Centrum Bezpieczeństwa (RCB) oraz Instytutem Łączności.

szczególnie zagrożonych powodzią będą prowadzone zgodnie z ograniczeniami i nakazami wynikającymi z przepisów odrębnych.

Wykaz zmian w uchwałach

Ze względu na zaplanowane w niniejszym programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne **nie jest konieczne dokonywanie zmian** uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 150 oraz z 2015 r., poz. 1322).

Realizacja niniejszego programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego **nie wymaga wprowadzania zmian w:**

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gruta (Uchwała nr XXIII/174/13 Rady Gminy Gruta z dnia 25 marca 2013 r.),
- Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - na obszarze wskazanym do rewitalizacji nie uchwalono mpzp.

Dla prawidłowej realizacji założeń programu **nie jest konieczne uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji**, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym³³.

Dla obszaru objętego rewitalizacją **nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji**. Jeżeli w późniejszym terminie zajdzie konieczność ustanowienia Strefy, zostanie ona wprowadzona w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego na okres maksymalnie 10 lat, zgodnie z postanowieniami ustawy o rewitalizacji.

Niezwłocznie po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023, Rada Miejska wprowadzi przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁴. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, Rada Miejska wprowadzi przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Jednocześnie z uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023, zostanie podjęta uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Podjęcie niniejszej uchwały zostanie poprzedzone 30 dniowymi konsultacjami społecznymi. Niezwłocznie po podjęciu uchwały, Burmistrz w drodze zarządzenia powoła Komitet Rewitalizacji

Wykaz niezbędnych opinii

Dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gruta na lata 2016-2023 **wystąpiono o wydanie opinii przez podmioty wskazane w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji podmioty:**

- Zarząd Powiatu Grudziądzkiego - w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,

³³ Dz. U. z 2016 r., poz. 778

³⁴ Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.

- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. O gospodarce nieruchomościami,
- Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Kujawsko Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy – w zakresie zagrożenia powodziowego i innych zagrożeń,
- Nadwiślański Oddział Straży Granicznej w Warszawie – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Bydgoszczy – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendę Powiatową Policji w Grudziądzu – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Grudziądzu – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy,
- Gminną Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną dla Gminy Gruta,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Grudziądzu,
- Energa Operator S. A. oddział w Toruniu, Rejon Grudziądz
- Orange Polska S.A. w Bydgoszczy,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy – w zakresie form ochrony przyrody,
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,
- Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku - w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,

Uwagi zgłoszone w przedstawionych przez powyższe podmioty opiniach zostaną uwzględnione w programie rewitalizacji oraz będą brane pod uwagę na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Załączniki

1. Wyniki badania ankietowego

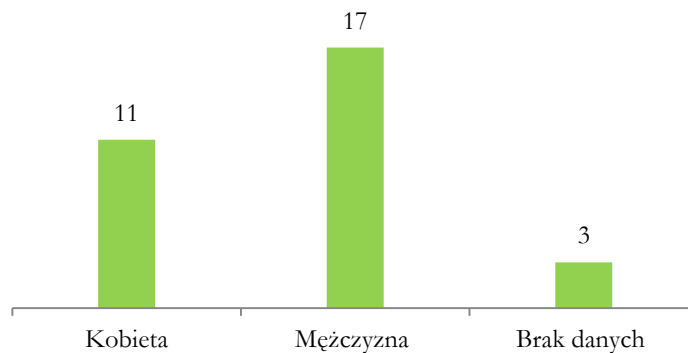
realizowanego podczas konsultacji społecznych w okresie od 24 maja 2016 r. do 23 czerwca 2016 r. na terenie Gminy Gruta.

W okresie realizacji konsultacji społecznych na terenie Gminy Gruta otrzymano łącznie 31 ankiet (w wersji papierowej lub elektronicznej). Kwestionariusz ankiety zawierał zarówno pytania zamknięte z gotową kafeterią odpowiedzi, jak i pytania otwarte, w których respondenci udzielali odpowiedzi własnymi słowami.

Dane metryczkowe

W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 31 osób z miejscowości położonych na terenie Gminy Gruta. W badanej grupie znalazło się 11 kobiet i 17 mężczyzn (2 osoby nie udzieliły odpowiedzi odnośnie płci).

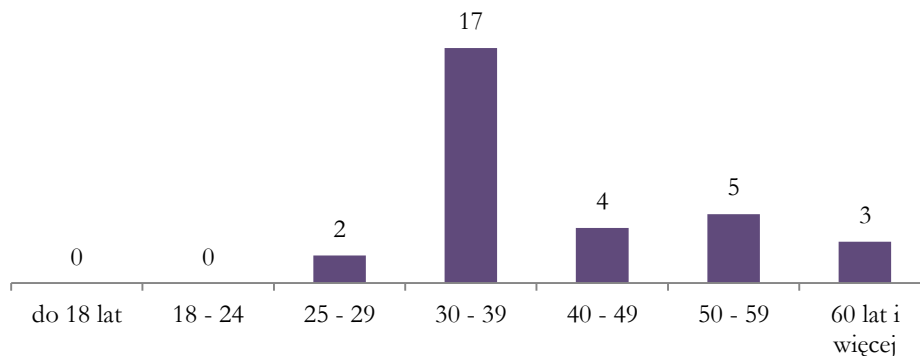
Wykres 1. Płeć osób biorących udział w badaniu ankietowym (liczba wskazań).

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci biorący udział w badaniu deklarowali głównie wiek powyżej 30 r.ż. (najbardziej licznie reprezentowana była kategoria wiekowa 30 – 39 lat). Wśród badanych nie znalazły się osoby poniżej 25 r.ż.

Wykres 2. Wiek osób biorących udział w badaniu ankietowym (liczba wskazań).

Źródło: Opracowanie własne.

Opinie w badaniu ankietowym wyraziły osoby deklarujące różny poziom wykształcenia: średnie (15 osób), zasadnicze zawodowe (12 osób), a także wyższe (3 osoby) oraz podstawowe (7 osób). Ankieterzy reprezentowali różne sektory: rolnictwo (12 osób), usługi (2 osoby), a także przemysł (4 osoby). W badaniu brały udział również osoby bezrobotne (7 osób), emeryci (4 osoby) oraz osoba ucząca się (1).

1. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania?

Jakość życia w danym miejscu została bardzo różnorodnie oceniona przez respondentów. Łącznie 15 osób przyznało, że na danym obszarze żyje się im dobrze albo bardzo dobrze, natomiast 8 osób wyraziło opinie negatywne.

Wykres 3. Ocena jakości życia w miejscu zamieszkania (liczba wskazań)

Źródło: Opracowanie własne.

2. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny korzystają z poniższych usług?

Dostęp osób ankietowanych do poszczególnych usług jest bardzo zróżnicowany. Poszczególni badani deklaruwali, że w większości nie korzystają z usług takich jak opieka przedszkolna czy zajęcia pozalekcyjne (osoby, które z nich korzystają realizują te potrzeby w większości poza gminą). Poza terenem gminy uczestnicy badania korzystają z takich usług jak edukacja podstawowa (zbliżona ilość odpowiedzi dla kategorii: w innej miejscowości w gminie), a także sport i rekreacja (zbliżona ilość odpowiedzi dla kategorii: w miejscu zamieszkania). W innej miejscowości w gminie uczestnicy badania korzystają z usług takich jak podstawowa opieka zdrowotna oraz usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze. W miejscu zamieszkania respondenci korzystają z Internetu a także realizują swoje potrzeby z zakresu rozrywki.

Tabela 1. Lokalizacja korzystania z usług (liczba wskazań)

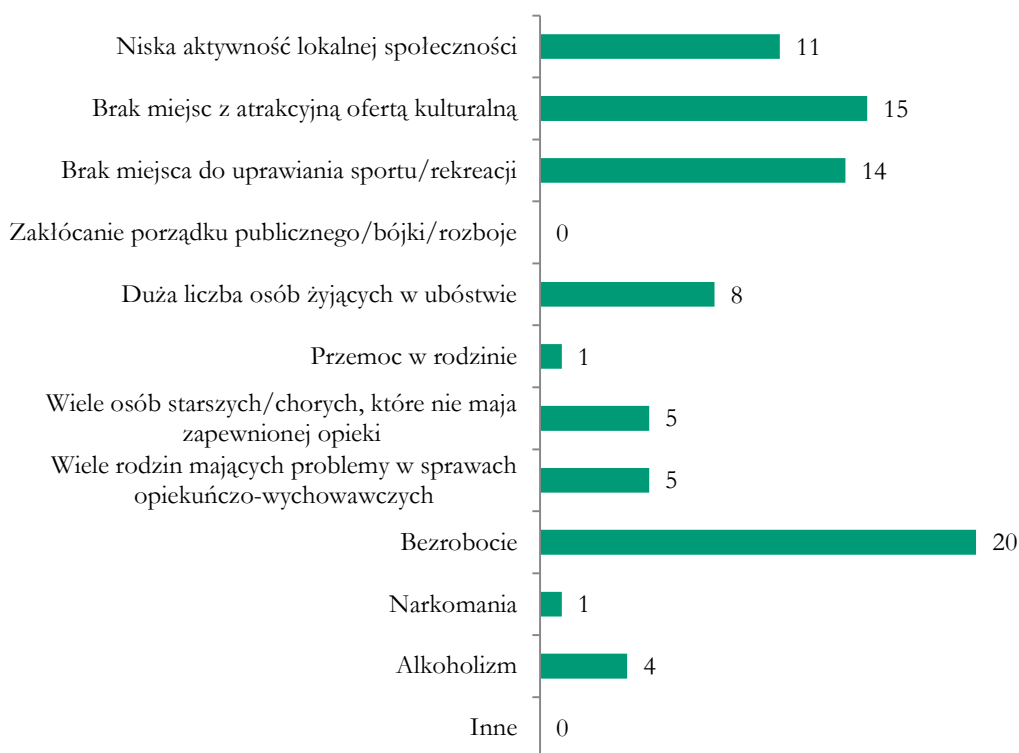
	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna	3	1	5	15
Edukacja podstawowa	3	8	9	4
Zajęcia pozalekcyjne	1	1	8	12
Podstawowa opieka zdrowotna	1	23	2	0
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze	1	13	4	5
Sport i rekreacja	6	4	7	6
Rozrywka	9	2	6	7
Dostęp do Internetu	19	1	0	5

Źródło: Opracowanie własne.

3. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Największymi problemami na terenie gminy według ankietowanych są: bezrobocie (20 wskazań), a także brak odpowiedniej infrastruktury sportowej – miejsca, gdzie mieszkańcy mogliby aktywnie spędzać czas (14 wskazań) oraz brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturową dla mieszkańców (15 wskazań). Problematyczna jest także niska aktywność społeczności lokalnej i wysoki wskaźnik ubóstwa – odpowiednio 11 i 8 osób wskazywało na dane kwestie. Pojedynczy respondenci dostrzegli również takie problemy jak: przemoc w rodzinach, brak wystarczającej opieki nad osobami starszymi czy problemy opiekuńczo-wychowawcze, alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie

Wykres 4. Największe problemy społeczne na danym obszarze (liczba wskazań)

Źródło: Opracowanie własne.

4. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Największym problemem w sferze gospodarczej w miejscu zamieszkania respondentów jest brak miejsc pracy – aż 27 na 31 osób udzieliło odpowiedzi dotyczy tego aspektu. Dużym utrudnieniem na danym terenie jest również brak dogodnego dojazdu do miejscowości – opinię taką wyraziło 17 osób. Problematyczny jest również brak terenów inwestycyjnych na terenie poszczególnych miejscowości. Najczęściej respondenci jako główne problemy wskazywali brak wsparcia dla przedsiębiorców oraz konkurencje ze strony sąsiadujących miejscowości i gmin.

Wykres 5. Największe problemy gospodarcze na danym obszarze (liczba wskazań)

Źródło: Opracowanie własne.

5. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Głównymi problemami wskazywanym przez respondentów w sferze przestrzenno-technicznej na terenie ich miejscowości jest zarówno zły stan dróg (23 osoby wskazały na daną kwestię), a także niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (obiekty takie jak świetlica wiejska) i sportową (obiekty takie jak boisko sportowe, siłownia zewnętrzna) – odpowiednio 20 i 18 osób wyraża taką opinię. Problematyczny jest także brak lub niedostateczna liczba połączeń komunikacji publicznej. Pojedynczy respondenci wskazywali na kwestie takie jak: brak dostępu do światłowodu, niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna czy nieład architektoniczny, brak dbałości mieszkańców o najbliższe otoczenie.

Wykres 6. Największe problemy przestrzenno-techniczne na danym obszarze (liczba wskazań)

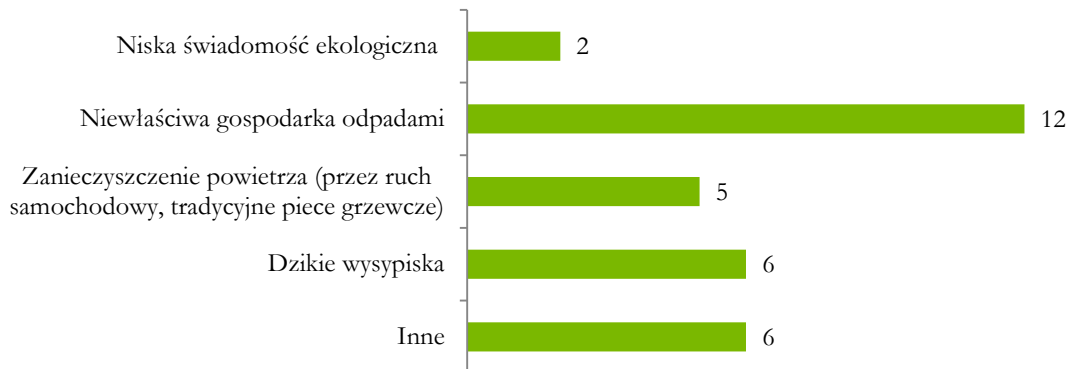

Źródło: Opracowanie własne.

6. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

W sferze środowiskowej ankietowani zwrócili uwagę głównie niewłaściwą gospodarkę odpadami – 12 z 31 osób dostrzegło ten problem. Dzikie wysypiska śmieci za problematyczne na danym terenie uważa 6 respondentów. Najrzadziej wskazywane było zanieczyszczenie powietrza oraz niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców.

Wykres 7. Największe problemy środowiskowe na danym obszarze (liczba wskazań)

Źródło: Opracowanie własne.

7. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

Osoby biorące udział w badaniu ankietowym wskazały szereg różnego rodzaju potrzeb w ich miejscu zamieszkania. W odpowiedziach respondentów pojawiły się zarówno kwestie społeczne, jak i związane z infrastrukturą techniczną.

Do najważniejszych potrzeb społecznych zaliczono:

- Działania skierowane do osób starszych, zajęcia aktywizacyjne i edukacyjne z zakresu obsługi komputera, zdrowego stylu życia
- Zajęcia dla mieszkańców rozwijające zainteresowania, kluby (np. wędkarski, brydżowy)
- Zajęcia dla dzieci, w tym zajęcia integrujące, sportowe, edukacyjne (np. językowe)
- Kursy na prawo jazdy dla mieszkańców
- Wsparcie dla przedsiębiorców
- Projekty „miękkie” dla osób zamieszkujących tereny zdegradowane

Ankietowani zwrócili również uwagę na potrzeby w kwestii technicznej:

- Budowa/modernizacja świetlic wiejskich
- Poprawa stanu infrastruktury drogowej
- Stworzenie obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (boiska, siłownie zewnętrzne, place zabaw dla dzieci) oraz kulturowej (świetlice wiejskie)

2. Formularz konsultacji

FORMULARZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie

Gminy Gruta

Gmina Gruta, dnia2016 r.

CZĘŚĆ I - DANE UCZESTNIKA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Imię i nazwisko:

Nazwa organizacji:

Adres korespondencyjny:

Telefon/ e-mail:

Uwagi do projektu uchwały:

LP.	CZĘŚĆ DOKUMENTU, KTÓREGO DOTYCZY UWAGA (numer strony, rozdział, paragraf, ustęp, punkt)	TREŚĆ PROPONOWANEJ UWAGI	UZASADNIENIE

Wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie moich danych osobowych, zbieranych w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu programu współpracy zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2135).

.....
czytelny podpis

Spis tabel

Tabela 1. Wyniki egzaminu szóstoklasisty w Gminie Gruta w latach 2013-2015	18
Tabela 2. Wyniki egzaminu gimnazjalnego z ostatnich 3 lat z lat 2013-2015.....	18
Tabela 3. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz korzystający z sieci na terenie Gminy Gruta.....	20
Tabela 4. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	22
Tabela 5. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	23
Tabela 6. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	23
Tabela 7. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej w sołectwach w strefie należącej do strony wschodniej Gminy.....	24
Tabela 8. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	24
Tabela 9. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	25
Tabela 10. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze.....	25
Tabela 11. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej w sołectwach w strefie należącej do strony zachodniej Gminy	26
Tabela 12. Cechy obszaru zdegradowanego w Dąbrówce Królewskiej i Nicwaldzie	27
Tabela 13. Cechy obszaru zdegradowanego w Jasiewie, Kitnowie i Melnie ZDD.....	28
Tabela 14. Ludność i powierzchnia obszaru rewitalizacji na terenie sołectw wskazanych jako obszary zdegradowane w gminie Gruta.....	30
Tabela 15. Cel rewitalizacji sołectw Dąbrówka Królewska, Jasiewo, Kitnowo oraz Melno ZDD -.....	30
Tabela 16. Korzystający z pomocy społecznej w Dąbrówce Królewskiej w 2015 r.....	33
Tabela 17. Wyniki egzaminu szóstoklasisty w SP w Grucie w latach 2013-2015	34
Tabela 18. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane w Dąbrówce Królewskiej.....	37
Tabela 19. Korzystający z pomocy społecznej w Jasiewie w 2015 r.....	39
Tabela 20. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane w Jasiewie.....	42
Tabela 21. Korzystający z pomocy społecznej w Kitnowie w 2015 r.	44
Tabela 22. Wyniki egzaminu szóstoklasisty w SP w Grucie w latach 2013-2015.....	45
Tabela 23. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane w Kitnowie	47
Tabela 24. Korzystający z pomocy społecznej w Melnie ZDD w 2015 r.....	49
Tabela 25. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane w Melnie ZDD.....	52
Tabela 26. Wskaźniki dla celów rewitalizacji.....	57
Tabela 27. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	59
Tabela 28. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	66
Tabela 29. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania	71
Tabela 30. Formy konsultacji społecznych wykorzystane w procesie przygotowania programu na etapie programowania.....	73
Tabela 31. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	75
Tabela 32. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	77
Tabela 33. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji.....	78
Tabela 34. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji.....	79

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności w latach 2005-2015 oraz struktura wiekowa ludności Gminy Gruta na koniec 2015 r.....	17
Wykres 2. Struktura bezrobocia w Gminie Gruta w 2015 r.....	17
Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Gruta	19
Wykres 4. Struktura wiekowa ludności Dąbrówki Królewskiej.....	32
Wykres 5. Liczba bezrobotnych w Dąbrówce Królewskiej w 2015 r.....	33
Wykres 6. Dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych Dąbrówce Król. w latach 2009-2015 ⁹ (%) wraz z liniami trendu.....	34
Wykres 7. Struktura wiekowa ludności w Jasiewie.....	38
Wykres 8. Liczba bezrobotnych w Jasiewie w 2015 r.....	39
Wykres 9. Dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Jasiewie w latach 2009-2015 (%) wraz z liniami trendu	41
Wykres 10. Struktura wiekowa ludności w Kitnowie	43
Wykres 11. Liczba bezrobotnych w Kitnowie w 2015 r.	44
Wykres 12. Dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Kitnowie w latach 2009-2015 (%) oraz linie trendu	46
Wykres 13. Struktura wiekowa ludności w Melnie ZZD	48
Wykres 14. Liczba bezrobotnych w Melnie ZZD w 2015 r.	49
Wykres 15. Dynamika zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Melnie* w latach 2009-2015 (%) wraz liniami trendu	50

Spis schematów

Schemat 1. Proces rewitalizacji	5
Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy Gruta	6
Schemat 3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	9
Schemat 4. Cel rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia	56
Schemat 5. Koncepcja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych.....	68
Schemat 6. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną.....	70
Schemat 7. Interesariusze rewitalizacji	70
Schemat 8. System wdrażania programu rewitalizacji	80
Schemat 9. Ramowy harmonogram realizacji programu	81
Schemat 10. Monitoring na różnych etapach realizacji programu	82
Schemat 11. Procedura wprowadzania zmian do gminnego programu rewitalizacji	83

Spis map

Mapa 1. Położenie Gminy Gruta na tle powiatu grudziądzkiego	16
Mapa 2. Gmina Gruta w podziale na grupy sołectw wyznaczonych do zbadania występowania stanu kryzysowego ..	21
Mapa 3. Granice obszaru zdegradowanego w Gminie Gruta.....	29
Mapa 4. Granice obszaru rewitalizacji w gminie Gruta.....	31
Mapa 5. Sołectwo Dąbrówka Królewska na tle Gminy Gruta	32
Mapa 6. Sołectwo Jasiewo na tle Gminy Gruta.....	38
Mapa 7. Sołectwo Kitnowo na tle Gminy Gruta	43
Mapa 8. Sołectwo Melno ZZD na tle Gminy Gruta	48

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Środowiskowy Dom Samopomocy i stan dróg w Dąbrówce Królewskiej.....	35
Zdjęcie 2. Budynek OSP w Dąbrówce Królewskiej	36
Zdjęcie 3. Dwór w Jasiewie.....	40
Zdjęcie 4. Wyremontowane przez mieszkańców pomieszczenie świetlicy i zaproszenie na piknik w Kitnowie	45
Zdjęcie 5. Budynek dworu/świetlicy w Kitnowie	46
Zdjęcie 6. Plac zabaw w Melnie ZZD	51
Zdjęcie 7. Spotkania konsultacyjne podczas etapu diagnozowania	72